

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körut 18.

Főszerkesztő: **VÉSI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapest 8, vidéken 10 fillér.

Október hatodika.

Budapest, október 6.

Ez a dátum: emlékezés, nem figyelmeztetés. Ha valamikor figyelmeztetéssé süllyedne, szegylene volna nem a magyarságnak, hanem az emberi fajtának. Mert a szabadsághősök, a vértanúk martiromságára emlékezni kell, nem a figyelmeztetés okáért, hanem a kegyelet miatt, melyet emberségesen dobogó szívnek fájdalmas hálából táplálnia kell örökkön-örökké. A tiroli gyerektől megkérdezte az apja: „Tudod-e, ki volt nekünk Hofer András?” S a fiu könnyes szeméből kicsapott a szegyen lángolása. „Szégyellem, szolt fojtott hangon, hogy apám pimasznak néz, akitől ijlet kérdezni kell!” Minden nemzet lángol a martirjaiért s kegyelettel emlékezik rájuk mindenha. A kalendárium betűje pedig csak az alkalmat jelzi a kegyeletes emlékezésre, de sohasem figyelmeztetés.

A magyarság agyán még ott van a választások göze. Nehéz tőle a magyar fej, de a gözön és kábultságon keresztül is megtalálja utját a szívek halás kegyelethe. Odaröpül az ma Arad felé, ahol ötvenkét esztendővel ezelőtt tizenhárom férfiú hóhérnak adta a testét, históriának az emlékét. A tizenhárom test elporladt, termékenyebb tette a földet, kövérebbé a kalászt: — a tizenhárom emléke megmaradt, megtermékenyítette a lelkeket, gazdagabbá tette a magyarság fantáziáját. Többet hagyta tehát a nemzetre, mint amennyit ők maguk vesztettek. S nem ők a sajnáltnivalók, hanem mi az irigylésre méltók. Azért is volna olyan szegyenletes, ha csak egy pillanatra is, ha akármilyen országos zenebona vagy országos ünnepség okáért róluk meg tudnánk feledkezni. S kétszeres ok van az emlékezésre ezuttal, mikor kicsiben ismétlődött a szabadságharc s a magyarság újra kivívta függetlenségét: jogainak, akaratainak,

cselekvésének szabadságát. Pálma illeti a hősokeket, akik ebben az új szabadságharcban a nemzetet hűségesen szolgálták, de a borostyánt tartogassuk azok emlékének, akik vértanúságot szenvedtek, mert halálukkal jobban szolgálhattak a nemzet jövőjének, mint életükkel jelenének. Borostyánt szobruknak, egy könnyet a rögnek, melylyel egygyé váltak.

A megíjodott magyarság tekintete Arad felé száll. Kegyelet és hála reszket e tekintetben. S ott fog reszketni mindig és mindenkor. Ha elégedett lesz a magyarság: a megelégedésből fog táplálkozni kegyelete; ha, mentsen Isten, megint csapások suttanjának, az erőt fogja e kegyeletből meríteni. De a tizenhárom példájának ereje nem fog elhamvadni sohasem. Jóban és rosszban, közeli vagy távoli időben tiszta forrás marad az ő szent példájuk: — nem dátum, de ösztön szerint meritünk belőle erőt, ihletet, lelkesedést, bátorítást és amire éppen a küzdő nemzetnek szüksége van. S mindig világítottban tűndöklök majd az az igazság, hogy amit a mártírok iránt való kegyeletnek hiszünk, az nekünk életszükség, amit hálás emlékezésnek gondolunk, az nekünk friss élet és munkakedv. Így írjuk ezt le október hatodikán, mert így érez, így kell éreznie az egész magyarságnak...

BELFÖLD.

A választások.

Budapest, október 6.

Három város választott ma képviselőt: Fiume, Szentes és Versecz. Fiumében nagy többséggel győzött az autonomista jelölttel szemben gróf Bathányi Lajos; Szentesen — a késő éjjelig érkezett hírek szerint — valószínűleg pótválasztás lesz a Kossuth-párti *Tasnády* és az Ugron-párti Molnár Jenő között, Verseczen *Seemayer* polgármester kapta meg a többséget *Hercegg* Ferenczel,

a város eddigi képviselőjével szemben. A verseczi választás iránt különösen élénk érdeklődés nyilvánult és mindenütt fájlatják a régi igazság bebizonyosodását, hogy senki sem próféta a maga hazájában. Mert valóban érth tetlen, hogy Hercegg Ferenc kegyvesztetté lön a szülővárosában éppen akkor, mikor a nemzeti dicsőséget a hazafiasság tüzétől áthatott alkotásával gyarapította. Seemayert nem ismerjük; hogy mit nyer benne a közélet, nem tudhatjuk, de azt tudjuk, hogy Hercegg Ferencnek a parlamentből való kimaradása vesztesége a magyar közéletnek.

A mai választásokról érkezett híreket egyébként itt közöljük:

A mai választások.

Fiume, október 6.

A képviselőválasztás még sohasem tapasztalt érdeklődés mellett kezdődött. A Zanella-párt nagy tömeget mozgósított, legnagyobbbrészt nem-választókból, hangulatkelés végett. A Bathányi-párt nyugodtan fogott a küzdelemhez. A szavazás a városában két bizottság előtt folyt. Kezdetül fogva mindkét bizottság előtt a Bathányi-párt vezetett. A csapalnak és grohovoik Mayländer vezetése alatt nemzetiszínű zászlókkal és szalagokkal vonultak be. Délig sűrű tömegben jelentkezték a szavazók s ekkor már 200 szavazattal volt Bathányi előnyben. 1 órakor már kifogytak Zanellák jöhet lennen hirdették, hogy még több száz szavazó van tartalékban. Az alközségek azonban, akiket állítólag napokon át etettek, itattak, sőt megvesztegetni is próbáltak a Zanella-párt kortesoi, Mayländer szavaira cserben hagyták őket. Három órakor már oly szórványosan jelentkezték a szavazók, hogy az elnök 4 órára kitűzte a zárórárt.

A Zanella-párt elvonult a városháza elől és az eredmény kihirdetésekor csak a Bathányi-pártiak voltak jelen. 2177 szavazó közül leszavazott 1344; ebből Bathányira esett 839, Zanellára esett 505 szavazat tehát gróf Bathányi Lajos, a szabadalvúpart jelöltje 334 szavazattal többséggel képviselőnek megválasztott.

Viharos evviva- és öljen kiáltásokkal fogadták az eredményt a szabadalvúpart hívei. A Bathányi-párt koczikon elébeindult az Abbaziából jövő képviselőnek. A publico giardino mellett a Zanella-párt által toborzott tömeg élen dr. Kuscher Nándorral, aki

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(46)

Krsecsovski utnak indult Skrzetuskival és közben így beszélt:

— A hetmantól ép bőrrel menekültél meg ez egyszer s ezért azt tanácsolom, hogy menekülj minél messzebbre, ha teheted, legjobb lesz Varsóba menned. Mert ha a hereghez akarsz szegődni, akkor máris vesztett ember vagy! Az ő táborából egy lélek se menekül meg. Tudom, hogy a szélnek beszélek, hanem azért mégis azt tanácsolom: pártolj át hozzánk. Itt még sokra viheted, magásra juthatsz, mint mi!

— Az akasztófára, dörögte Skrzetuski.

— Nem akarták nekem adni szép szerével a lithvániai starosztaságot. Jó, most majd elveszem magamnak erőszakkal és még tized hozzá! Elkérgetjük az urakat, a nemeseket, fölösztjük a birtokaikat. Az Isten is velünk van, különben nem adott volna ilyen fényes győzedelmeket!

Skrzetuski rá se hederített a henegegő feesege. Az ő gondolatai már Roslogiban jártak.

— Azért nem vagyok ám én rossszívű, vagy éppen kapzsi. Mert látod, mikor minap ott láttam a bég sátorában guzsbakötve az én volt uramat és paransolómat, a főhetmant, aki hálátlanak és árulónak nevezett el, így szóltam hozzá: Nagy uram, én nem vagyok hálátlan, sőt ellenkezőleg. Megigérem néked, hogy ha egyszer belé-

ültem a birtokaidba és a kastélyaidba, hát megtesztlek al-starosztámnak. De azt kikötöm, hogy nem szabad magadat leinrod. — No, de elég a beszédből, itt a kocsid, a tatárjaid is várnak. Merre megy?

— Csehrinbe megyek.

— Ahogy tetszik, a tatárok elkísérnek akár Lubniebe is, csak aztán karóba ne húzassa őket a hereged. A lovatat is visszakapod. Isten veled pajtás, én nem haragszom rád. Beszélj rá a hereget, hogy jöjjön ő is ide hozzánk és hódoljon meg Chmielnickij előtt. Talán megkegyelmez neki a hetman.

Skrzetuski fölült a kocsira, a tatárok körül-vették, s meginult a menet. A téren oly nagy volt a tolongás, hogy csak nehezen tudtak átvergődni a sokaságon Bográsokban főztek ebédjüket a katonák, némelyek danoltak és sem a kedvöket, sem az étvágyukat nem zavarta, hogy mellettök az előbb megbeestelenített, aztán leölt asszonyok hullái halomban heverték s gulába rakodtan meredtek reájok az elesett lengyelek koponyái. A hus már rohadó volt, s rettenetes bűz áradt el belőle, de a kozákok és tatárok orrának kedves volt ez az illat. A város a legrettenetesebb dúlás és pusztítás nyomait viselte. Az ablakok és ajtók szétzúzva, betörve, a butorok darabokra vagdosva, az értékesebb tárgyak halomba hányva a tér közepén. Az ereszekről akasztott emberek lógtak alá, s a tömeg mulatságot talált abban, hogy a hullák lábaiba fogozva hintáztatott.

Az egész utasor romokban hevert, a templomból is csak az elcsenesedett perendázat maradt meg, a levegőt a füst fojtó buze töltötte el. A leégett házak romjai mögött volt a tatárok tábor, itt őrizték a foglyokat is. Aki a környékbeliek közül nem tudott elég gyorsan elmenekülni, s akit le nem öltek, az mind rabságba esett. Vol-

tak közöttük katonák, nemesemberek, hivatalnokok és gyermekek is, csak éppen öregek nem látott Skrzetuski. Aminek az volt az oka, hogy az öregeket, akiket már nem lehetett rabszolgául eladni, egyszerűen leölték. A tatárok különben is retentő pusztítást vittek véghez, a ruthén falukat sem kímélték meg, s míg a esuldtő és fügyermekei hódolni siettek Chmielnickij elébe, azalatt őrizetlenül maradt házat kifosztották, asszonyait elhurocolták. Az asszonyokkal irtózatosan bántak a tatárok. Leszaggatták testökről a ruhát, mint a barmokat, hármásával-négyesével összekötözték őket, s a meggyalázott szüzeket vásárra vitték egymás között. Skrzetuski irtózatlan és undorral látta arra haladva ezt a retentő látványt. A tatárok állatias vágyának ártatlan áldozatai sirtak, jajveszékelték, míg mások a közelgő örülésnek a tompaságával szemökben, szótlanul adták meg magokat. Aki ellenszolgált, azt leszurták. Pokoli zsvaj volt a táborban, a bivalybőr korbácsok csattogtak, jajveszékélés hangzott, zokogás, kiáltozás, lönyerítés és marhabögés. A rabszolgákat és a zsákmányt még nem osztották ki, s kocsit, ló, teve, a sokféle más állat, asszonyok, férfiak, kelmék halomszámra, drága édenyek, fényverek irtózatlan tömegekben keveredtek össze. A táborba visszatérő előőrök új foglyokat és egész nyájukat hajtottak magok előtt, a kompok roskadoztak a zsákmánytól, s egyre többen jöttek, hogy válogassanak magoknak belőle. Mind részeg volt az erős kumisztól, a legfurább öltözöket akasztottak magokra, papi köntösöket, karinyeket, sőt női ruhákat is és minden értékesebb tárgy fölött hajbakaptak. A tatár marhabajesárok a földön heverték pipászok mellett kockát vetettek, s untalan elpútozták egymást. A kutyák keservesen vonítottak és nagy ugatás közt kergetőztek. Ez azonban még a szelidebb látványosság-

két év előtt a villamos vasut eleni tüntetést rendezte, most pedig lékevezett agitációt lejteti ki Mayländer és gróf Bathyány ellen, közpárral fogadta a kocsiakat, majd megrögzötték a zászlókat, azokat letépték és a kocsiiban üldözték botokkal ütötték. Weinhardt pénzügyigazgató és Kankovszky miniszteri osztálytanácsos könnyebben megsebesültek. A rendőrség feltűnő hanyagságot tanúsított, a néptömeg csak a katonaság kivonására tette szabadabb az utat.

Gróf Battayány, az új képviselő, 6 órákor érkezett meg. Az Adamich-téren viharos lelkesedéssel fogadták. Innen gyalog ment a város házára ahol Rándich választási elnök üdvözlő beszédre meghatározottan mondott köszönetet az iránta nyilvánított bizalomért majd pártívei kíséretében az Európa szállóba ment, ahol a zugó lapokra és evvívakra ismételten megjelent a szálló erkélyén.

Ezalatt a megbukott Zanella és Kuscher összegyűjtötték a korzón az óvárosi részeg napszámósokat és suhancokat és ismét dobálni kezdték a Bathyány-pártiakat és az ismertebb autonomistákat, akik Bathyány mellett szavaztak. A katonaság Dragoni tábornok rendeletére *Mogyoróssy* alezredes parancsnoksága alatt kivonult és megtisztította az Adamich-teret a tömegtől és a kortestanyákat mindenütt becsukatták. *Rákossy* Imre ügyész intézkedett, hogy a kocsi megostromlásában résztvevőket letartóztassák. A lövőgátot, *Kuscher* Nándort szintén keresik, hogy letartóztassák.

A mérsékelt autonóm-párttal egyesült magyarság büszke a kivívott győzelemre, amelyet a legdramatikusabb izgatás dacára is sikerült kivívnia. A főérdem ebben Mayländer mellett *Cellini* Vencel építész-mérnököt, *Tóth* Gézát, az *Adria* igazgatóját és *Szegy* László kamarai titkárt illeti. Erdekese, hogy a pártiroda csak pénteken kezdett működni és hogy Mayländer négy nap óta nem volt ágyban. Este 9 órákor az egész városban szálló erkélyi mozgalom van.

Szentes, október 6.

A pártok a legnagyobb rendben felvonultak, bár a kedélyek izgatottak, a Tasnady-párt 1000 választóval vonult fel. A szavazás két küldöttségél történik, amelyeknek elnökei *Burján* és *Szánthó*. Sorshuzás után a szavazókat a következők sorrendben bocsátják a választóhelyiségbe: *Tasnady*, *Molnár*, *Mérey*, *Mezőfi*. A választókat tizenötös csoportokban bocsátják a szavazóhelyiségbe.

(10 óra 30 perc.) *Tasnádnak*, a *Kossuth*-párt jelöltének 73 *Molnár* Jenő Ugron-pártinak 60, *Mérey* Lajos Ugron-pártinak 45 és *Mezőfi* szocialistának 8 szavazata van. Az izgatottság igen nagy.

(12 óra.) *Molnár*nak 150, *Tasnádnak* 139, *Mérey*nek 93 és *Mezőfi*nek 21 szavazata van.

(Délután 2 óra 30 perckor.) *Tasnádnak* 244, *Molnár*nak 308, *Mérey*nek 125 és *Mezőfi* Vilmosnak 27 szavazata van.

(Este 7 óra 20 perc.) Most már vegyesen szavaznak a különböző pártok választói. Az első küldöt-

gok közé tartozott, várta *Skrzetuski* még külföld is. A Cserkassiba vezető országot mentén a nyilvánosságban gyakorolták magokat a fiatal tatarok és a cél, amelyre löttek, élő ember volt. Kikötötték a fához a beteg, vagy satnyatetű foglyokat, akik mitsem értek, s a *Krimj* uysis elpusztultak volna, s radjok nyilatkozta. Némelyiknek testét már egészen elfodta a sok tollas nyílvesztség, amelyet belelöttek. A kegyetlen mulatózat nagy tömeg nézte, amely hangos dicsőréttel jutalmazta a jól célzó tatarokat. Odább a marhaesordák következtek. Ezrével ölték le a sok ökröt, de meg lovat is, hogy kellőképp táplálkozhassék az óriási sereg. A földön patakzott a vér, a nyers hus gőzölgése fojtón szállt a mellre, a szentes vértől azott ruhájú mérszárosok hosszú késekkel jártak az állatok között.

Jó órába tellett, míg végre *Skrzetuski* keresztülvágódott ezen a rettenetes táboron, de még azután is kísérte egy darabig a marhaesordák bögése. Utja házak romjai és letipott vetések mellett vezetett. Az utmentén dőlött lovak és félig elrohadt emberi hullák hevertek, fölöttük áhosen kerengtek a hollók és varjak. A gyümölcsfák kiaszottan, derékban eltörtöten meredeztek a kertekben. Mjelővben tatar portyázókra bukkantak, Horodisban pedig csak a barangtorony és egy sudár, szép szál tölgyfa állott büszkén, sertelenül. A fa ágaira azonban apró szidőgyermeket kötöttek fel a tatarok. Amerre elhaladtak: üres, lakatlan házakat találtak csupán, amelyekből a fegyverforgatók *Chmielnickij*hez pártoltak, míg a többi háznép az erdőbe bujt el a rettenetes *Jarema* herceg közeledtének a hírére. *Skrzetuski* alig tartott pihenőt, csak éppen megotette a lovakat, s így másnap délelőtt már *Csehrinbe* érkezett. A *Csaplinski* házat romokban találta.

(Folytatása következik.)

ségnél a záróra letelt. Itt *Tasnádnak* 9 szavazatnyi többsége van. A másodiknál még igen heves a küzdelem. Mindkét párt minden erejét a harcra viszi. Többsége, ugyilászik egyiknek se lesz. A szavazatok aránya jelenleg ez: *Tasnádnak* van 522, *Molnár*nak 567, *Mérey*nek 143 és *Mezőfi*nek 46 szavazata.

Versesz október 6.

(9 óra 35 perc.) A választás minden zavaró incidens nélkül megkezdődött. A pártok rendben vonultak fel. A katonaság nem vonult ki, a rendet a városi rendőrség tartja fenn. Két szavazatszedő-bizottság működik. A szavazást a *Herceg*-párt kezdte meg. A választási elnök az újságíróknak ismételtlen megtagadta a paszpartut, hiába mutatják fel igazolványukat.

(10 óra.) *Hercegre* eddig 105, *Seemayerre* 133 szavazat esett.

(11 óra.) *Herceg* Fereneknek 231, *Seemayer*nek 300 szavazata van.

(12 óra.) *Hercegre* eddig 332 *Seemayerre* 432 választó adta a szavazatát. Az izgatottság nőttön nő. A rendet nem zavarják meg. Az elnök az újságírókat nem bocsátja át a kordonokon.

(Délután 1 óra.) *Hercegre*nek 480, *Seemayer*nek 516 szavazata van.

(2 óra.) *Hercegre* 571, *Seemayerre* 647 szavazat esett.

($\frac{1}{2}$ 3 óra.) *Hercegre*nek eddig 607, *Seemayer*nek 711 szavazata van.

(3 óra 20 perc.) Elnök az első küldöttségél 3 órákor a zárórát 4 órára tűzi ki. Eddig *Hercegre* 674, *Seemayerre* 758 szavazat esett.

(4 óra.) *Hercegre*nek 753, *Seemayer*nek 858 szavazata van. $\frac{1}{2}$ 6 órákor a szavazatok aránya a következő: *Hercegre* esett 769, *Seemayerre* 883 szavazat. Elnök $\frac{1}{2}$ 5 órákor a második küldöttségél is kitűzte a zárórát.

(5 óra 55 perc.) A választási elnök fél hat órákor hirdette ki a választás eredményét. *Hercegre* szavazott 786, *Seemayerre* 896 választó. E szerint *Seemayer* 110 szavazattal győzött. A rendet egész nap nem zavarták meg katonaság nem vonult ki.

Egyéb hírek.

A *Budapesti Tudósító* jelenti: A *brassói* képviselőválasztások e hó 2-ről 8-ára halasztottak. Ezen, a belügyminiszter által is jóváhagyott halasztásnak az volt az oka, hogy a központi választmány több magyar választó beadványát jolytán az utolsó órában nyert tudomást arról, hogy számos választó — nemzetiségre való tekintet nélkül — kimaradt a választók névsorából, akiknek a névsorba való felvételét a központi választmány annak idején felszólamlás jolytán elrendelte volt. A választmányok e teendővel megbízott közege pedig a végleges névsor összeállítása alkalmával ezeket a neveket azért nem vezette be, mert az a jegyzőkönyv, amely a felszólamlásoknak a központi választmány által való elintézését tartalmazta, a magyar királyi Kuriától, ahová az a központi választmány határozatai ellen beadott felfolyamodásokkal együtt felterjesztett, a Kuria határozataival együtt nem érkezett vissza. Ez volt az oka annak is, hogy a névsort azonnal nem egészíthették ki mindaddig, míg a jegyzőkönyv, amelyet távirati megkereséssel haladéktalanul lekértek, meg nem érkezett. A Kuria e megkeresésre rögtön leküldte ugyan a kérdéses jegyzőkönyvet, de mindez az utolsó órában történt, a választást már el kellett halasztani. Ez a tényállítás, amely kizárja azt, hogy ezáltal választási visszaélésekről lehetne szó.

*Szent-Gothárd*ról táviratozzák: *Széll* Kálmán miniszterelnök lipováci *Desits* Gyula királyi közjegyzőnek, aki a miniszterelnöknek a *szent-gothárdi* választókerületben történt újbóli egyhangú megválasztása alkalmából az első üdvözlő táviratot küldte, a következőket telelte erre a táviratra:

Fogad legőszintébb köszönetemet és talmácsolod, — kérlek — ősi kerületem bizalmának ezen újabb megnyilatkozásáért mély hálámát.

Széll.

*Csongrád*ról táviratozzák a *Tudapesti Tudósító*nak: Az itteni szabadalvúpart előbb a főtéren ezernyi közönség jelenlétében nagygyűlést, azután pedig értekezletet tartott, amelyeken *Győrffy* Gyula és *Szivák* Imre országgyűlési képviselők, valamint *Molnár* Sándor és *Réti* Ferenc, a szabadalvúpart itteni vezető férfiai határos beszédekben ajánlották a választóknak dr. *Baross* Jánost, mint aki *Széll* Kálmán politikájának feltűnő híve. Utánuk *Baross* János fejtegette programmszerűleg *Széll* Kálmán szabadalvú politikáját, amelyet a lelojalt tiszta választások során az ország nagy többsége szentesített. A beszéd a választókra igen nagy hatással volt. *Baross*nak a megválasztásra biztos kilátásai vannak.

A *pincehelyi* választás. A *Politikai Értesítő* jelenti: Altalános a nézet *Pincehelyen*, hogy a megtörtént vérgesztés a katonaság, ha kellő pillanatban közbelépet volna, még megakadályozhatta volna. A katonaságnál is ez ügyben nyomban vizsgálatot indi-

táltak. A kirendelt katonaság viselkedéséről különben jelentés megy a hadiastparancsnoksághoz.

Felgyűlésről jelenti: *Holló* Lajos délelőtt mondotta el programbeszédét. Utána *Bartók* Lajos szólalt fel. Déután 3 órákor *Buzáth* mondott beszédet, amely után felszólltak még *Zichy* Nándor, *Molnár* apát és *Kálmán* Károly. Utánok rögtön *Bokányi* Dezső szocialista jelölt mondotta el programbeszédét.

*Arad*ról táviratozzák: A nagyváradi függetlenségi párt 300 tagu küldöttsége ma reggel különvonalton ideérkezett, hogy *Barabás* Béla képviselőnek átadja a mandátumot. A gyászünnepey során koszorút helyeztek a vértanuk szobrara, azután pedig kimentek a küldöttség tagjai a vértanuk vesztőhelyére, ahol *Szokoly* Tamás pártelnök a mandátumot átadta *Barabás*nak. *Barabás* kijelentette, hogy a nagyváradi mandátumot el fogadja és megtartja. Délelben banket volt, amelyen *Szokoly* Tamás pártelnök, *Stocker* ügyvéd, *Barabás* Béla és mások beszéltek. A szónokok nagy része *Barabás* ünnepeit. Este lákiyasmenet volt, amelyet banket követett. Utána a küldöttség tagjai visszautaztak Nagyváradra.

A miniszterelnök a választásokról.

Budapest, október 6.

A *Neue Freie Presse* mai számában a lefolyt választások méltatását közli egy magyar államférfi nyilatkozatában, aki ismeri *Széll* Kálmán miniszterelnök intencióit és közvetlen közelségből figyelte a választási küzdelmeket. A miniszterelnök politikája domborodik ki e méltatásban, amely egyébként teljesen fődí mindazt, amit a választások eredményeinek kommentálásaképpen megirtunk.

A küzdelem — így kezdődik a nyilatkozat — véget ért; az eredmények ismeretesek. A miniszterelnök meg lehet elégedve és az a legnagyobb sikere és elégtétele, hogy a választási küzdelemmel és ennek eredményével Magyarország is meg lehet elégedve. A szabadalvúpart numerikus sikerénél sokkal nagyobb a morális siker, mert a választások jelenlegi eredménye kezesség a jövőre nézve. Szerinte csak olyan politikának van jogosultsága, amely nem pillanatnyi sikerért dolgozik, hanem előrelátó tekintettel a jövőről is gondoskodik. A választások a lehetőségig tiszta küzdelem eredményei. Végre véget kellett vetni annak a minduntalan visszatérő szemrehányásnak, hogy a népképviselőt a nemzetnek nem hamisítatlan akaratát juttatja kifejezésre. Mert mi sem veszélyesebb, mint az ilyen szemrehányás vagy panasz, ha az egyszer a nyilvános köztudatban gyökeret vert.

A miniszterelnök teljes öntudattal és nagy bátorsággal vágott neki e nehéz dolognak. Az új törvény azonban hézagoss, egyes meghatározásai nem bizonyosodtak a prakszisban olyan precíznek, mint ahogy gondolták. A választások vezetői és a köztisztviselők — a miniszterelnök ismételt figyelmeztetése ellenére — sem tudták, hogy milyen mértékben vehetnek részt a politikai küzdelemben és milyen mértékben gyakorolhatják pojárjogaikat. Nem tudták, hol kezdődik az illegális befolyásolás; a jelöltek nem voltak tisztában a felől, hogy a törvénynek a fuvarokra és ellátásra vonatkozó intézkedéseit hogy vigyék át a praktikus életbe. A jövőben ezek és hasonló kételyek, a törvény első alkalmazása után, el-tűnnek majd. A törvénynek a Kuria által való alkalmazása fogja a törvénynek az életbe való átmenetet teljessé tenni.

A szabadalvúpart azokat a mandátumokat vesztette el, amelyekkel korábbi választások alkalmával leginkább azokkal az eszközökkel szerzett, amelyeket ma a törvény egyenesen eltilt. Némelyik mandátum kizárólag lokális differenciák következtében ment vesztendőbe és ehhez az illető kerület politikai véleményének semmi köze sincsen. A bajai, nagyváradi, marosvásárhelyi esetek véletlenek. A nagyváradi eset e véletlenek egyik legsajnálattaméltóbbja. Ebben Nagyvárad nagy hátlátásának jut kifejezésre, hogy Tiszát, ezt az államférfiut, a liberális párt ez emins tagját, nagy érdemeivel és nagy multjával elejtette.

A miniszterelnök nem tesz különbséget régi szabadalvúpart és a volt nemzetipárt tagjai között, akiknek vezetője és akik az ő programját elfogadták. A két elem teljes egybeolvásztása az új parlament munkája lesz. Szó sem lehet arról, hogy akár az árnyalatokban is megkülönböztetés maradjon, legkevésbé a program feladásáról. Azok között, akik a miniszterelnököt ismerik, senkisé akad, aki róla ettől a programtól való legesekélyebb eltérést feltenne. A szabadalvúpart

ma a legnagyobb jogosultsággal mondhatja magáról, hogy a nemzet öntudatos akaratának megjelentője és az ellenzéki pártok nem mondhatják azt, amit korábban ismételve hirdettek, hogy a nép szabad akarata nekik juttatná a többséget.

Néhány tendenciózus jóslás sem vált be. Azt jövendölték, hogy a néppárti képviselők száma hatvanra növekszik. És mi a heccáplánok és a párt erős szervezkedése ellenére az eredmény? Arról is beszéltek, hogy a volt nemzeti párt tagjainak a száma most megduplázódik. És az eredmény az, hogy az ország — néhány megyét és kerületet kivéve — nem tett különbséget régi szabadelvű és volt nemzeti párt között.

Az új országgyűlés arra lesz hivatva, hogy az országnak gazdasági életére, hosszú időre kibátó fejlődésére nézve döntsön. Magyarország gazdaságilag fejlődnie kell, hogy az állami és a szociális élet nagy következesen megfelelhessen. Magyarország belső gazdasági politikájára nézve Széll Kálmánnak a képviselőházban szeptember 5-ikén kifejtett programja marad irányadó. E program abban eszesodik ki, hogy Magyarország gazdasági politikájában sem térhet el a liberális irányzattól, hogy Magyarországra nézve egyetlen lehető gazdasági politika az államgazdaság harmonikus fejlődése, hogy egyik termelési ág se részesüljön a másikkal szemben előnyben, hanem valamennyi egyenlő melegséggel és szeretettel ápolandó.

A kivándorlás kérdéséhez.

New York, szeptember havában.

Az Egyesült Államok magyarságát még ma is Széll Kálmánnak a kivándorlás kérdésében tett nyilatkozatai foglalkoztatják. Különös örömmel látjuk, hogy a kormány programja belevág „in medias res” s az okok hosszadalmas tanulmányozása helyett az ismert okozat orvoslását tűzi ki feladatául. Midőn elismerjük, hogy az ok és okozat közötti viszony tárgyilagosságot ismerete nélkül a kérdés teljes megoldása lehetetlen, egyben rámutatunk arra a körülményre is, hogy a kivándorlásnak ma már annyi ismeretes — objektív — oka van, amennyi tökéletesen elég az okozat korlátozásának munkájához. Ilyenek: 1. a paraszti birtok elaprózása; 2. a paraszti birtok tulajdonosainak; 3. a kisbirtokos jövedelme és a közteher közötti aránytalanság; 4. különösen a Felvidéken a munkahiány; 5. az amerikai kereseti viszonyok; 6. a pénz és a könnyű vagyonosodás utáni vágy; 7. a kivándorlottak csábítgatásai; 8. a hazaküldött dollár stb.

E momentumok mindenikbe megérdemli a beható tárgyalást, most azonban csak általánosságban óhajtván a kérdéssel foglalkozni, különös súlyt az ottani akcióra fektetünk. Miután a kormány szintén a betegség objektív diagnosizálásának ismeretéből indul ki, a gyógyítással nem szabad a legaprólékosabb és szubjektív szimptomák felismerésig várni. Eszrevesszük, meglátjuk azokat majd a gyógykezelés alatt! Epp azért felelt ki-vánatos, hogy a kilátásba helyezett intézkedések minél előbb életbe léptessenek.

A közvetlen kapcsolatot létesítendő kivándorlási ügynökség szervezetében és hatáskörében rejlik az eredmény kulcsa. Szerény nézetem szerint a bürokratizmus lehető kiküszöbölésével a jogi értelemben vett tisztség hatáskörével ruházandó fel ezen kormány-szerv, mert hiszen eredményt csak akkor érhet el, ha működési körét a viszonyok és a mindennapi élet hullámzásaihoz alkalmazhatja. Hogy ugy mondjam: a vezetés, felügyelet és istápolás gyakorlásában nemesak Dél-, de Észak-Amerikában is rendkívül fontos missziót teljesíthet e hivatal. Míg ugyanis Dél-Amerikában az általános viszonyok, addig Észak-Amerikában különösen a magyarság nemzetiségi és társadalmi helyzete teszi szükségessé a magyar államhatalommal való közvetlen érintkezést. És éppen ezen közvetlen érintkezésen alapuló kapocs és tapasztalat teszi majdán lehetővé a viszonyok általános megismerését, javítását és az egyöntetű szabályozást.

A mult tapasztalatából látjuk, hogy a kivándorló elhagyatottsága nem akadályozza meg a kivándorlás fokozódását. Bár a tizenkettedik órában ezen tényt ismerjük el ténynek s míg előbb intézkedések által a baj elharapódzását lehetőleg gátoljuk s a kivándorlást, — már csak a könnyebb ellenőrizhetőség végett is — egyszerűbb, egészségesebb, moderbe tereljük, tegyünk határozott lépéseket az iránt is, hogy a hazától elszakadt magyar nemesak a maga, de gyermekei személyében is megmaradjon és megmaradhasson magyarnak.

Az azonban nagy kérdés, hogy e tekintetben milyen uton keressük és találjuk meg a célt? Ha az egyén mellé szegődünk, a részleges eredmény biztosítva van. Igen ám, de az illető

közvetlen felügyelet drágasága lehetetlenné teszi, hogy minden „egy” bevégzett köre legyen ama hivatal működésének. Általános eredményt biztosító működési talaj lenne az itteni magyar társadalom; de csak lenne, mert őszintén szólva, Amerikában ilyen nincs! E kérdésnél álljunk meg egy percre. Az utóbbi években lendületet vett egyesületi és társulati élet, bár a magyarság elemeit bizonyos konnexióba hozta egymással, általános, erősebb és közvetlenebb társadalmi akcióra ma is képtelen. Ennek pedig igen sok oka között nagyon fontos oka: a vezető kéz hiánya.

Az önzetlen munkálkodás anyagi akadályai, másrészt az egyenlőség fogalmában rejlő sokféle tárgyi és személyi kritika, a kiélesedett vallási tekintet, a képesség és akaraton kívül még nagyon sok kvalifikációt kívánnak meg a más-különbőn alkalmas egyéntől s épp azért sokakat visszatartanak a vezető szerep elvállalásától. Azután ne feledjük azt sem, hogy a magyarság sokszor csalódván vezetőiben, bizony megvallja, hogy „timeo Danaos et dona ferentes.” — Ezen félelem diktálta p. o. a bridgeposti szövetséget alapszabályainak azon hasznát, mely szerint a szövetségetnek tisztviselője csak olyan ember lehet, ki odahaza is munkás volt s kit itt is az.

A szerveztlenség ezen és számtalan egyéb okainál fogva a magyar kivándorló magára van hagyatva. Mennél kisebb intelligenciával bír, annál jobban érzi az elhagyatottság terhét. Magyarságának és nemzetiségének szeretetében azonban erős s anyagi áldozatra is képes. Az Egyesült-Államok magyar templomai nemesak a hithűségnek, hanem a „rég” hazához való ragaszkodásnak is örök bizonyítékai! Azonban a második generáció céljai és vágyai a rendszeres amerikai nevelés folytán nagyon megváltoznak s a nemzetiségi öntudat a harmadik nemzetségi felfogásában és lelkiéletében többé-kevésbé talaját veszti!

Az illetőn elkallódás ma már nemesak következtetés, hanem sokszor előre is megállapítható következménye annak a szerveztlenségnek és elhagyatottságnak, amely a magyarság itteni helyzetét jellemzi. A segítés és segítség kérése pedig különös tekintettel az otthoni népeségi és egyéb különleges viszonyokra, nagyon kényes kérdés. Eppen ezen különleges viszonyokban rejlik felelősség akadályozza és akadályozta meg annak a nyílt indítványozását, hogy az Egyesült Államokban a magyar államhatalom teremtesse meg a magyar társadalmat.

Különbőn vannak sokan, akik határozottan ellenzik s sokan, akik itt lehetetlennek tartják a magyar társadalom megteremtését. Az előbbieket a visszavándorlás határozott akadályának tekintik s úgy okoskodnak, hogy a fejlődött társadalmi élet még sok új kereseti forrást megnyit s a szerveztlenség előnye és az abban elfoglalt pozíció az egyéni boldogulást is előmozdítja, másrészt a hazamenetel vágyát épp e körülményeknél fogva nagyban korlátozza. Az utóbbiak pedig azt mondják, hogy a magyar parasztság itteni tartózkodását mindég csak átmenetinek tekintik s ezért soha sem kötné magát oly viszonyokhoz, melyet szabad akaratának — törvény közötti — érvényesítésében bármi tekintetben is megkötnek. Függetlenségének és kötelességének tudatában tisztán csak a saját céljainak él s könnyebben elérheti egyéni vágyait. Ezért inkább megküzd mindazon nehézségekkel, melyek az egyesült erő előtt önmaguktól leomlanának!

Mindkét pártnak van valami igazsága, de mindkettő csak az első — a bevándorlott — generációt tartja szem előtt. Azt azonban elfelejtik, hogy az apa, anya elfoglaltságának arányában elhagyott gyermekeket a speciális nevelés minden szálaival magához és viszonyaihoz köti Amerika s ez által többet veszünk az utódokban, mint amennyit nyerünk a szülő visszavándorlásában. Az átmeneti tartózkodás pedig feltétlenül csak az aszszonyt, gyereket otthon hagyott egyénekre vonatkozik, mert a nő, családos emberek tapasztalat szerint könnyebben beletörőnének az ittmaradásba is.

A nemzetiségi és faji nevelés nélkül felnőtt s a magyar szót alig beszélő gyermeket pedig mi vonzza a régi hazához? Legfeljebb csak az örökség. Újabb hangsúlyozom, hogy a szerveztlenség és elhagyatottság különösen a kivándorló gyermekeiben bosszolja meg magát. Hány tősgyökeres magyar családnál tapasztaltam csak én is, hogy a gyermek alig vagy egyáltalán nem tud magyarul. Es ez az akklimatizálódásnak, a mi talajunktól való elszakadásnak legbiztosabb jele.

A többi magyarországi nemzetiség és anyanyelvre nagyobb súlyt helyez, de a magyar szülőkből ebbeli mulasztását a pap felekezeti jellegű nevelése már csak azért sem pótolhatja, mert kevés a magyar templom és pap. Egyáltalán a szerveztlenségen alapuló hibák és hiányok száma nagyon sok s ha ezek orvoslására a magyar társadalmat nem akarjuk is megteremteni, a nevelés, a társulati élet s a nemzetiségi öntudat ébrentartása és fejlesztése megkívánja azt, hogy a szétzóró elemek számára bizonyos érintkezési pon-

tokat létesítsünk. Erre pedig csak a magyar államhatalom képes.

Már most az a kérdés, milyen uton keressük a cél megvalósítását? A fentebb ismertetett okokból sem az egyes kivándorló minden életviszonya, sem a társadalom nem lehet a fellátandó kormány-szerv működésének talaja. Múltán kérdezzük tehát, hogy a közbelépésnek volna-e egyáltalán eredménye? Kik az itteni viszonyokat ismerik, e kérdésre igennel válaszolnak. Még pedig azért, mert a létfenntartás küzdelmében megvan az a csapat, melyen a magyarság csoportosan halad. Megélhetéseink legbiztosabb alapjai ugyanis a kőszén- és agyagbányák, a vas-, acél- és téglagyárak. A csoportos együttélést a vállalat nagysága és a munkáskereslet szabályozza és irányítja. A csoport, bár többé-kevésbé mindég szervezeten, míg egyrészt az érintkezést és szemmel tartást megkönnyíti és olcsóbbá teszi, másrészt az általános kívánalmak és teendők fokozatos megismeréséhez vezet.

A munkás-közvettes legkevésbé fáradsággal és legnagyobb számbeli eredménnyel szolgált a fent elősorolt iparágakban volna megvalósítható, mert azokban a magyar munkást keresik. Ezeknek kívül az egyesületi élet, a magyar templom (a magyarországi összes nemzetiségek templomait is ideértve) szintén nyújt általános kiindulási pontokat s az egyesekkel való érintkezést is közvetíti. Egyáltalán a lekiismeretes működés talaját nagyon sok lámpontot s talaja is igen nagy.

Maga a hivatali fellátás is eredmény, lévén a kormány gondoskodásának szemmel látható jele. Nem is kell jóslatokba bocsátkoznunk, midőn nagy reményeket költünk létesítéséhez.

Feltétlenül kívánatos azonban, hogy a közvetlen érintkezésen alapuló tárgyilagosságot tapasztalat megszerzése legyen a jelszó. Ne felejtjük el, hogy a harmadik kézből vett tanácsok és értesülések hitelességéből itt igen sokat levon az érdekösszetűközés, és így az első uton elért bármilyen eredmény pozitívítása s második uti látszólagos eredményeinél mindig többet ér.

Befejezül még egyet. Az önállóság utáni vágy most különösen sok magyart foglalkoztat a település kérdésével. Az ezirányú mozgalom még sohasem volt oly erős, mint ma. Ez is sürgeti a közbelépést, mert ki tudja, hogy az egyidejűleg otthon is nyújtott telepítési és földszerzési alkalom hányan ragadnak meg azok közül, kiket a föld utáni vágy idegen, ismeretlen világba is képes elvinni.

Dr. Pólya László.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK.

Budapest, október 6.

— BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 30-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Erzsébet Mária főhercegnő ma reggel anyjának, Lónyay grófnéknak látogatására Bécsből Austerlitzbe utazott. — Lipót és György bajor hercegek ma délelőtt Gödöllőre utaztak.

— Választási lakomák. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter tiszteletére abból az alkalomból, hogy ismét megválasztották a főváros II-ik kerületében, az ottani választópolgárok bankettet rendeznek folyó hó 12-én este 7 órakor a Budai Vigadó nagyszalonnában.

Igló város választópolgárai tegnapi este 150 terítéki bankettet rendeztek Műnisch Aurélnak, a kerület újra egyhangúlag megválasztott képviselőjének tiszteletére. Több szólok, köztük a Folgers polgármestere megleghuvalköszöntökben méltatták Műnisch érdemeit, aki megköszönte az ünnepelt és megígérte, hogy a jövőben is a liberalizmus utján fog haladni, amelyen Igló város választói mindig szívesen követik.

— Bucsú a Ferencvárosban. A ferencvárosi plébánia-templom védőszentjének névünnepe alkalmából az évente szokásos bucsút ma tartották meg a Ferencvárosban. A templom környéke ünnepi színt öltött, a Bakaósteren és a szomszédos utcákon a vásáros bódék közt tömérdek nép nyüzsgött. A templomban reggel hatkor kezdődtek az ajátosságok Fél-tizkor volt az ünnepi nagymise, amelyet Bán Sándor volt ferencendi házfőnök celebrált nagy segédlettel. Délután litánia fejezte be az ajátosságokat.

— **Botrány a Nemzeti Színházban.** A *Nemzeti Színház* ma esti előadását kinos incidens zavarta meg, amely a rendőrség beavatkozását tette szükségessé. A *Sasokat* adták s a színház csaknem egészen tele volt. Rendes menetben haladt az előadás az első felvonás közepéig, amikor egyszer csak a harmadik emelet első sorában felemelkedett egy tisztességes külsejű ember és harsány hangon ezt kiáltotta:

— Mégis csak szűgyen és gyalázat, hogy a nemzet gyásznapján bohózatot adnak az ország első színházában. Különben nem is nemzeti színház ez, hanem orfeum!

Az előadás megakadt egy pillanatra az incidens folytán s a közönség arrafelé fordult, ahonnan a kemény kritika hangzott. A közbeszóló pedig nagy nyugalommal kifelé indult a harmadik emeleti erkélyről, hogy elhagyja az előadást. De egy detektív utána sietett és bevitt a nyolcadik kerületi kapitánysághoz, ahol *Marinovic* rendőrfőnökmeg hallgatta ki. Elmondta itt a rendőrségnél, hogy *Liget* Jenőnek hívják s a magyar északi bányatársaság felügyelője. Jegyzőkönyvbe diktálta, hogy hazafias érzülete nagyon felháborodott azon, hogy a Nemzeti Színházban az október hatodikai nemzeti gyásznapon bohózatot adnak s felháborodásának önkéntelen is kifejezést kellett adnia. *Liget* Jenőt a rendőrfőnökmeg igazolás után szabadon bocsátotta, de folytatják ellene az eljárást kihágás miatt. Mert — tagadhatatlan — az előadás megzavarása kihágás. Viszont a nemzet hazafias érzülete ellen elkövetett büntetett terheli a Nemzeti Színházat, amely a nemzeti gyásznapon bohózzal sérti meg a hazafias kegyelet érzését.

— **Görgei Arthur egy levele.** A kolozsvári országos történelmi ereklyemúzeum birtokában van vagy harminc láda életrajz és kézirát; ezek között nevezetes az a kézirátgyűjtemény, melyet gróf *Bethlen* András földművelésügyi miniszter ajándékozott 1886-ban az ereklyemúzeumnak. A szabadságharcban részt vett két *Bethlen* — *Gergely* honvédezéses és *Ferenc* vadászredparancsnok — iratai ezek s részint hivatalos, részint magánjellegűek; a gyűjteményben ezen kívül több érdekes levél foglaltatik *Görgei* öli és külföldi tekintélyes egyénekétől. Most, hogy az egész gyűjtemény rendezés alatt van, a rendezés során kézbe akadt a *Bethlen*-csoporthoz *Görgei* Arthurnak egy érdekes levele. A levél, melyet a tábornok két nappal a fegyverletétel előtt küldött az orosz táborba, német nyelven van írva s magyar fordításban következeg szöve:

Üdvölv.

Gróf *Bethlen* *Gergely* ezredes ur részére. ki *Esterházy István* és *Schmiddegg Kálmán* kíséretében, mint parlamentaire (békékövet) az alólrít megbízásából az orosz császári táborba küldetett, hogy ott gróf *Rüdiger* tábornoknak egy nagyon sürgős iratot kézbesítsen és rá választ hozzon.

Kérem az orosz császári előőrseket, hogy parlamentairemet szabadon bocsássák át s hogy visszajövetelük is a magyar táborig biztosítsassék.

Ó-Árad, 1849. augusztus 11. esti 9 óra.

(Koronátlan magyar címeres pecsét ezen körülíratl):

Középponti tábornoki iroda
Görgei Arthur
magyar tábornok.

A hátlapon az orosz alezredek következő (szlenn német nyelvű) válasza olvasható:

Az iratot átvettem és gróf *Rüdiger*nek megbízásából ezennel visszaküldöm *Görgei* tábornok urnak.

Alezredek

(Olvashatatlan muszka aláírás.)

E levélben *Görgei* tábornok a fegyverletételre vonatkozó részleteket közölte *Rüdiger* tábornokkal.

— **Harangfőszentelés.** *Kossuthfalván* a Szabó-féle telepen tegnapelőtt szentelték 181. ünnepséggel a katolikus hitközség új harangjait. A védőséget *Halász* Zsigmondné (Alsó-Dabas) és *Szilyágyi* Lajosné (Ráczkeve) vállalták el. A szertartást fényes papi segítséggel dr. *Kohl* Medárd püspök végezte.

— **Kertész-kongresszus.** Bécsből táviratozza tudósítónk: Ma megnyitották a II. általános osztrák kertész-kongresszust, melyen az összes osztrák tartományokból vagy 200 megbízott vett részt. Megbízott egy előkészítő bizottságot, hogy egy birodalmi kertészeti társaság létesítését készítse elő, mely a bécsi kertészeti társaság kiegészítése lesz. Elfogadták egy határozatot a magánhivatalkók nyugdíjbiztosítása érdekében. A tanácskozás holnap folytatják.

— **Clavinovás elfogatása.** Rómából jelentik: A lapok megerősítik a spalatói származású *Clavinovás* elfogatásáról szóló hírt, aki egy magasállású vatikáni személyiség ellen fenyegetéseket tett és állítólag igen veszélyes ember, akinek elutasítását az osztrák-magyar közös kormány jelezte volt. Az alatt a két nap alatt, míg Rómában tartózkodott, sikerült neki a Vatikánban egészen a Rafael loggia-ig bejutnia. *Clavinovás* tiltott fegyverviselésért állítják törvény elé, azután ki fogják utasítani.

— **Az aradi vértanúk emléke.** Hazafias kegyelettel ünnepelte a mai vasárnapon a magyar ifjúság a tizenhárom aradi vértanú kivégzésének ötvenkettedik évfordulóját. Az Egyetemi Kör és a Műegyetemi Kör gyászemlékkünnepet rendezett az Újvárosi háza dísztermében, melyet előkelő közönség töltött meg. Ott volt az ünnepségen *Posvay* Lajos, a műegyetem rektora és *Concha* Győző jogkari dékán is.

Pontban tizenegy órakor vonult fel az ifjúság lobogó alatt; karjaikon fekete fátyollal bevont nemzetiszínű szallagot viseltek.

E. *Hencz* Károly, az Egyetemi Kör elnöke szép beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt. Utána *Tomastis* Ernő műegyetemi hallgató szavalt a *Várady* Antal: *Tizenhárom* című ódai szárnyalás alkalmi költeményét. Az ünnepi beszédet *Nagy* József egyetemi hallgató mondotta. Beszédében fejtegette a 48—49-iki eseményeket s párhuzamot vont a mult és a jelen között. *Szepessy* László bölcész szavalt a zután nagy hatással szép alkalmi költeményét. Az elnök zárószavai után a közönség a Kossuth-nóta éneklése között oszlott szét.

A székeslővárosi II. kerületi felső kereskedelmi iskola *Ferenghy* önképző-köre ma emlékkünnepet rendezett. *Péter* János igazgató lelkesítő beszéde nyitotta meg az ünnepélyt. *Hochstein* Károly felső osztályú tanuló október 6. előzményeiről, *Fodor* István pedig az ünnep jelentőségéről értekezett. *Hegel* Károly, *Spáth* Ferenc és *Vessey* Jenő alkalmi költeményeket szavaltak. Az ünnepélyt az önképző-kör felügyelő tanárának, *Mustó* Bélának lelkesítő szavai zárták be.

— **Egan Ede halálának oka** című mai közleményünkre vonatkozólag külön kell hangsúlyoznunk, hogy a benne foglalt adatok és következtetések az érdeklőt biztosító-társaságok nyomozásának eredményeit és felleveleit összegezik. Sem maguk az adatok, sem a belőlük levont konkluziók nem tekinthetők olyanoknak, amelyekkel magunkat azonosítani akarnók.

— **A statisztikusok Herkulesfűrésze.** *Herkulesfűrésze* jelenti tudósítónk: A nemzetközi statisztikai kongresszus tagjainak megérkezésekor már ott találta a vendégeket *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszternek a következő távirata, melyet a vendégek tiszteletére adott banketen felolvastak:

Legkellemesebben emlékezve vissza azon órákra amelyeket részben magas színvonalú gyűlésükön, részben igen kedves körülmények között hazánk városából, minden komoly munka és nemes törekvés iránt fogékony országunk szívéből teljes lelkemből üdvözölöm önöket, akik megtekintve a magyar technikai tudás és erő egyik legnagyobb és Európa által elismert alkotását, a határozott közel gyönyörködnek most földünk természeti szépségeiben. Kívánom, hogy kirándulásuk oly bő legyen kedves emlékekben és hasznos tapasztalatokban, mint volt kongresszusuk tudományos eredményekben. *Hegedűs* Sándor.

A miniszter kedves figyelmét percekig tartó tapssal fogadták. Dr. *Vargha* Gyula miniszteri tanácsos üdvözölte a kongresszus tagjait, akik különböző országokból fáradtak ide hozzánk, megannyian jeles és kiváló tudósai nemzetüknek. Poharát ürítette a kiváló és jeles emberekre. *Bosco* államtanácsos kijelenti, hogy nincsen ország Európában, mely megközelítené azokat a haladásokat, amelyeket Magyarország tett az utolsó 50 év a att. Láttuk ezt most a kiállítás alkalmával Párisban és Európában, mely ezelőtt jóformán alig vett tudomást Magyarországról, most megbámulta műveltségét és csak azon csodálkozik, hogy eddig észre nem vette. *Millaud* volt francia miniszter Franciaország nevében köszönte meg a soha nem remélt fogadtatást, amelyben a magyar kormány részesítette a kongresszus tagjait. Budapest felvirágzására és a magyar nék egészségére üritte poharát. *Vendrich* orosz tábornok kéri, tartsunk meg Oroszországot barátságunkban; ő szöszölője lesz otthon a mi szeretetreméltóságunknak és páratan a vendégszeretletünknek. Szavait Magyarország életével végzi. *Mayr* német államtanácsos a magyar hölgyekre üritette poharát. *Ito* marquis japán nyelven mondott beszédét egy statisztikus franciára fordította. Az érdekes beszédben *Ito* azt mondta, hogy Japánból oly messze távozott hogy itt a kongresszuson jelen lehessen. Előbb szakbeli tanulmányokat tett és bejárta egész Európát. Most, hogy eljutott hozzánk, azt hiszi, hogy otthon van, olyan jól érzi magát közöttünk. Ez az ország, olyan mint Japán: itt is olyanok a hegyek-völgyek, mint ott, itt is törekvő a nép és tanulékony, mint ott. Japánban el fogja mondani nemzetének, hogy szeressék és tiszteljék a magyarokat. Eljen a fiatal Magyarország! *Concha* Győző megköszöni azt a kitüntetését, mely Magyarországot érte, hogy ily kiváló vendégeket tisztelet a kongresszus alkalmából. A kongresszus működése az egyetemes világnak válik hasznára. Bűszkék vagyunk hogy ebben a nagy munkában Magyarországnak is volt egy kis része. *Millieu* (Svájc) szellemes felkötésűben köszönte meg a szíves vendéglátást. De-

mel osztrák miniszteri tanácsos a kongresszus rendezőbizottságát élte, nevezetesen *Vertessy* Kálmán miniszteri osztálytanácsost, *Lersch* Vilmos, dr. *Domonyi* Móric és *Pétery* Ödön miniszteri titkárokat. *Vertessy* Kálmán miniszteri osztálytanácsos kollégái nevében köszönetet mond a nem érdemelt kitüntetésért. Bizony — ugymond — ők nem tettek egyebet, mint a miniszter utasítását követték és ez kedves és kellemes kötelesség teljesítés volt. Dr. *Domonyi* a kongresszus hölgytagjait élte és arra kérte őket, tartsák meg Magyarországot jó emlékkömben.

— **Allah és a franciák.** Valami kis dekoratív kérdés volt az eleje. És mi lesz a folytatása? Talán egy világtörténelmi átalakulás. Most, hogy az orosz cár látogatásával hazába hozta a franciákat, az az ötlete támadt a köztársasági kormányznak, hogy néhány déleg tuniszi kurdot is beosszon Eszák magy urának kísérei közé. Ropantul tetszettek az atléta termetű napkeletiek a művelődés hatása alatt fizikailag eltörpült és lefokozott nyugatitoknak. De viszont a francia kultúra és a párisi raffineria se maradhatott hatástalan a dekoratív szereplésre kiszemelt kurdok lelkében. Erre vallanak azok a hírek, melyeket francia lapok keleti levelezői bocsátanak világgá. E hírek szerint az algiri és tuniszi mohamedán istentisztelet nagy horderejű és elvi jelentőségű reformáción fogátmenni. Arról van szó, hogy a pénteki ájtatosság alkalmával ezental nem *Abdul* Hamidnak, hanem a francia fegyvereknek diadalát fogják kérni Allahot az igazhívők. Mit jelent ez más, mint szakadást Kelet mohamedán híveinek vallásos felfogásában? A szakadás: reform, ha békésen jut érvényre, ellenben forradalom vagy pártütés, ha a végeredményt vér avatja joggá.

Van annyi ravaszság a tervbe vett akcióban, hogy nem a józan észre, hanem a fanatizmusra számítanak a rendezői. Ez idő szerint ugyanis Algírban nyomtatott figyelmeztetéseket osztogatnak szét a mohamedánok között, amelyben a Koránból merített idézetekkel bizonyítják, hogy Mohamed próféta utódja nem lehet más, eskis az, aki a koreisíták nemzetségéből származik. Minthogy pedig *Abdul* Hamid nem ennek a nemzetségnek a sarja, ennél fogva nem is lehet a mohamedán vallás feje és éppen a vallás tételei diszkvalifikálják őt attól, hogy az igazhívők vallásának legfőbb védőnéke legyen. Ha ez a napnyugati furgang a napkeletiek vallásos meggyőződésében kedvező talajra akad, ha ugyanis sikerül elhínteni a mohamedánok közt a pártviszály magvát, akkor e magból ki fog csirázni valami, ami esetleg megváltoztatja Keleten a jelent és viharral cseréli föl a szélesenedet, vagyis háborúval helyettesíti a békét.

Es mindez egy aprólékos picike gondolatból, egy kis dekoratív ötletből indult ki.

— **Tanítók gyűlése.** *Kolozsvár* jelenti tudósítónk: A kolozsmegyei tanítótestület kolozsvári központi köre tegnap tartotta meg őszi gyűlését az állami tanítóképző dísztermében.

Turcsányi Gyula elnöki megnyitójában a magyar hazafias nevelésről értekezett. Az elnöki előterjesztések után *Krausz* Sándor tanítóképzőzetel tanár tartotta meg felolvasását *Paedagogia-pszichologia és a gyermeknevelés* címen. Végül midítványt tett egy *Iskolai megfigyelési könyv* létesítése tárgyában, mely könyvben a gyermek egészségi állapota, erkölcsi magaviselete, szellemi fejlettsége stb. lenne vezetve. Ezen könyvvel el akarja éni a felolvasó, hogy a tanító ismerje a keze alá jövő, iskolába lépő tanítványának testi és szellemi fejlettségének okait, melyek legfőbb esetben örökítő bajokra, betegségekre vezethetők vissza. A nagy tudással megírt felolvasást a gyűlés tagjai élénk érdeklődéssel hallgatták s végén a felolvasónak *Fekete* Antal görögnyelvi igazgatótanító midítványára a gyűlés köszönetet szavazott. Az iskolai megfigyelési könyv megvitását a nevelésügyi bizottsághoz teszi át a köri gyűlés. — *Hancz* Gyula *bánffihunyadi* polgári iskolai tanár akadályozva lévén a gyűlésen való megjelenésben, *Roklam* című értekezését *Krompecher* Hermin köri jegyző olvasta fel. A nyilvános tanítások szükségességéről a köri elnök vitát indított, melyhez *Fazekas* József, *Vasárhelyi* Gyula, *Zsigmond* Ferenc, *Kohányi* Gyula, *Krausz* Sándor, *Pallós* Albert, *Elek* Gyula, *István* Mór s mások hozzájárulása után kimondotta a kör hogy a nyilvános tanításokat jövőre is szükségesen tartja s azokat fenntartja.

— **Fonográf a vasut szolgáltatában.** A bécsi államvasuti pályaudvaron kísérletet tesznek az iránt, hogy a fonográfot miként lehetne a vasuti szolgáltatásban gyakorlatilag értekesíteni. Az induló vonatokat ugyan egyelőre nem a portások kiáltják ki, hanem egy villamos árammal működésbe hozott fonográf. A fonográf mikrofonokkal van elhálva s olyan hangosan szól, hogy az egész pályaudvarban meghallható.

— **A baromfi-kiállítás.** Az 1901. évi baromfi kiállítás november 2-ikán nyílik meg. A kiállítást októbertől novemberre azért kellett elhalasztani, mert a szárnyasok vedlése most van folyamatban. A bejelentés határidejét október 15-ikéig hosszabbították meg. Programot és bejelentő ívet az Országos baromfi-tenyésztő egyesületnek *Rottenbiller*-utca 30. sz. a. levő irodájában lehet kapni. A kiállítás jutalmaira a Jövő város is nagyobb összeget adományozott.

— **Fölrobbant bomba.** Párisból táviratozzák: Este 10 óra 15 perckor a Square Trinitén egy pléhdobozból készült bomba robbant fel s egy ember a halántékán könnyen megsérült. Ugy látszik, nem anarkhista merényletről van szó, hanem csak rossz tréfáról. A bomba fekete lóporral volt megtöltve.

— **Szerelmi dráma egy szállodában.** A Kerespesi-úton lévő Orient-szállóban véres szerelmi dráma játszódott le ma hajnalban. Egy utász-örmester rálőtt a kedvesére s azután önmagát lötte agyon. A leány súlyos sérülést szenvedett; az örmester pedig meghalt. Tegnap délután érkezett a szerelmes pár az Orient-szállóba. Egyfogatu kocsin hajtottak oda s szobát kértek. A második emeleten lévő 54-ik számú szobát nyitatták ki nekik s a bejelentő lapra a következőket írták:

Jáhnér János és neje.

Ezután azt mondták a szobapincérnek, hogy hagyják őket nyugodtan aludni.

— Sokat utaztunk, fáradtak vagyunk, ne háborgasson reggelig.

A szálloda személyzete nem is zavarta őket. A fiatal pár egész este és éjszaka nem mozdult ki a szobából. Ma reggel hat óra tájban azután két lövés zaja riasztotta fel a szálloda személyzetét. A lövések a fiatal pár szobájából hangzottak. Rendőrt hívták, feltörték az ajtót és a szobában, az ágyon fekvő, eszméletlenül találták az örmestert és a leányt. Ertesítették a mentőket, akik hamarosan megérkeztek, de ők már csak a leányt találták életben, az örmester meghalt. A leány is életveszélyesen sérült, mert a golyó a hasába fúródott. Az örmester saját magának is a hasába lőtt.

A rendőrségi vizsgálat során kiderült, hogy a fiatal szerelmesek közös elhatározással akartak megválni az életől. A férfi lötte le a leányt, azután önmagát lötte hasba. A revolvert ott találták meg a férfi mellett. Két golyó hiányzott belőle. Az asztalon egy papírlap hevert, amelyen németül hagyták meg utolsó rendelkezéseiket. A levél így hangzik:

Közös elhatározással mentünk a halálba. Azt kérjük, hogy ne boncoljanak s egymás mellé temessenek bennünket. A leveleket megfelelő címre küldjék el.

Jáhnér János,
Baril Giza.

Alatta a leány irásával a következő sorok állottak:

Kérem az ékszeret hagyják rajtam és a sárga hajtűt is hagyják a hajamban.

Baril Giza.

Az asztalon négy lezárt levél hevert a következőképp címezve:

Baril János mázsamester F6-ut 37. Jáhnér János Stabsprofess. Margit-körút 85. Gyulai Mariska, Bécs, IX. Lichtenstein-strasse 57. Weisz Gusztáv II. ker. Kaszinó-kávéház tulajdonosa.

A boldogtalan szerelmesek jó családból származnak. A fiatal szép leány édesanyja Baril János a Hungária-malom mázsamester. Tisztes, jó módú család. A leány két hónappal ezelőtt ismerkedett meg egy mulatságon az örmesterrel, aki azóta mindennapos vendég volt a háznál. A fiatalok heves szerelemre gyultak egymás iránt, de házasságuknak útjában állott az, hogy a fiatalember mint katona nem házasodhatott; a katonaságtól nem tudott megválni, mert a polgári életben nem jutott állásához. A fiatalokat ez nagyon elkésirítette. Hiába vizsgálták őket, nem használt semmit; elvesztették minden reménységüket s ma a halálban akartak egyesülni. A súlyosan sebesült leányt a Rókusban ápolják, az örmester holttestét pedig a katonai kórház halottas-termébe vitték.

— **Halálhír.** A jóváronak egyik érdemes, köztisztviselőben álló polgára: Szekely József ügyvéd, nyugalmazott országos lövő- és szék-tanácsos, tegnap hosszas szenvedés után 78 éves korában elhunyt. Temetése 7-én, hétfőn d. u. 10 óra körül lesz a Váci-utca 68. sz. a. gyászházban.

— **A pestis.** Bukarestből táviratozzák: Calabria tartományban egy pestisesetet konstatáltak, amiféle is a tiznapj vesztégarát kiterjesztették a Nápoly és Messina közötti egész olasz partvidékre származó provenienciáról. — **Rómából** jelentik, hogy a napsidei kórházban elhelyezett beteg állapota javulása egyetlen eset kivételével egyre tart. A 133 elküldöttet egyén állandóan a legjobb egészségnek örvend. Sem Nápolyban, sem a vidéken nem konstatáltak újabb gyanus megbetegedést.

— **Rejtélyes bűntett.** Kis-Jenőről táviratozzák: Az innen mintegy háromgyedőrányira fekvő Csintye községben ma a lakásán meggýi-kolva találtak Petrik Gergely vagyonos magánzó. A gyilkosság, mint a körülmények mutatják, bosszu műve lehetett, mivel a meggýikoltnak nagy pénzt és takarékkönyveit, mint

ékszereit és értékpapirjait megtalálták. Az orvosi látelést szerint a rejtélyes bűntett már a múlt szombat, tehát egy héttel ezelőtt hajthaták végre a tettesek. Az áldozat, akinek Csintyén földje volt és pénzükölsönökkel foglalkozott, egészen egyedül lakott.

— **Huszonöt éves jubileum.** Weinberg Gyula, a Lampel Róbert udvari könyvkereskedés üzletvezetője ma ünnepele működésének huszonöt éves jubileumát. A jubiliás tiszteletére a cég főnöke Wodjányi Arthur királyi tanácsos lakomát adott s a jubiliánst meleg ovációkban részesítették.

— **A székely családok.** A székely családok közvetítése ügyében a következő levelet kaptuk:

A Budapesti Napló hazafias olvasói ismételtlen hozzámondnak székely családok közvetítésére végett. Sziveskedjék, tekintetes szerkesztő ur az érdeklődőket felvilágosítani, hogy ily feladattal senkiesem foglalkozik, én sem.

Két év előtt kezdeményeztem ugyan a Románia felé irányuló népmozgalom sürgős elterelését, jobb mentő eszköz hiján egyelőre az anyaország felé, de annak a t. szerkesztőség által is ismertetett lokális érdekek miatt eredményem nem lett. A kivándorlás azóta is folyik zavartalanul.

Teljes tisztelettel

Marosvásárhely, október 4.

László Gyula.

— **Rendőri hírek.** Öt jó barát mulatót együtt tegnap éjszaka a budai kocsimáskában: Fülöp György, Kolosy György, Schopp József, Kürth Gyula és Forschner Károly. A Kiscelli-útcában összeeszeszték, amiből veredékes támadt. A veredékek között a legvéresebb Kürth Gyula volt, aki kést rántott elő és fültöven szurta Forschnert. A veredékesek erre vége szakadt. A késelő fiatal embert eloltgák, az eszmélet nélküli Forschnert pedig a mentők vitték a Margit-kórházba, ahol pár perc múlva meghalt. Gyilkosát, Kürth Gyulát fogva tartották. Az 1157-dik számú egyfogatu bérkocsis a Király-utca és Aréna-ut sarkán elgázolta Guttman Béla 5 éves kis fiúját, aki súlyos zúzódásokkal került a Rókusba. A bérkocsis ellen a rendőrség megindította a vizsgálatot. — Ma reggel 3 óra felé Csatári Ferenc cipészsegéd és Friedrich Gyula ácsoségd összeverekedtek, miközben egymást összezurkálták. Mindkettőt a Rókusban ápolják — **Fehér Ignác** gyönyő (Győrm.) születésű 23 éves hajós, ma hajnalban a mohácsi hajóállomás mellett, a Ferenc József-rakpartról a Dunába ugrott. Az azonban sikerült élve kimenteni. Tettének okát nem tudják.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Ma este cigányzene lesz hallható a Telefon Hírmondó összes állomásán esti 8 órától 11 óráig. A cigányzenétvitelt azonban, melyet az Emke- és az Elite-kávéházól közvetít a Telefon Hírmondó, megszakítja a 8 óra 15 perckor tartandó tözsedolvasás (frankfurti párisi tözsedolvasat és berlini tözsedolvasat) és a fél 10-10 óráig való esti olvasás, melynek keretében az est folyamán érkezett legújabb híreit olvastatja fel a beszélő usg.

(x) **Csusz és közsvény** ellen olismert legkitűnőbb szer a **Zoltán-féle kenőcs.** Ara 2 korona. Zoltán Béla gyógytárban, Budapest, V., Sétater-utca és Szabadságtér sarkán.

(x) **Kérjünk mindenütt F. M. K. E. gyűjtőt.**

Londoni krónika.

— *Az angol trónörököspar fáradt. — Gladstone mű-karja. — Autómobil a templomban. — Az istentelen Sullivan. — Pre-miére-babona.*

London, szeptember 29.

A yoriki herceg és a hercegné utban vannak hazafelé. Idestova egy éve már, hogy utra keltek s azóta bejárták az angol korona gyarmatoszágait. Temérdek kalandot élt át a trónörökös-par szárazon és vizen. Gyönyörködtek a maorik vad, fékevesztett fegyvertáncában, hátborzongással nézték a rézbőrű indiánok hadijátékát, sőt attól se riadtak vissza, hogy a ragadó Ottavalyon átkeljen ezer halálveszedelem között a tulsó partra könnyű csánén, amelyet ugy dobálnak a hullámok, mint a pehelyt. Baj is történt. Két cause egy örvény mellett összeütközött és a sajkások a vízbe ugráltak, hogy uszva vigyék szárazra a trónörököspar-t, ha a forgatag elkapja a hosszú, keskeny esónakot. Szerencsére az erős indián evezősök átsiklottak az örvényen és a hercegi pár látnatolag megkönnyebbült, mikor szilárd földre léphetett. A trónörökös, aki nem sokára anyai örömeiket vár, megeégeite a kalandokat s reá va ó tekintettel határozta el a trónörökös, hogy utiprogramját megrövidíti és Kanadából hazatér Londomba.

A napokban halt meg az angol fővárosban az a titkos rendőr, aki Gladstone szokta volt sűrű utazásiban kísérni. Az elagott detektiv, aki nyugdíjából tengette élete hátralevő napjait, büszkén dicsőkedett el azzal, hogy egyszer ő egy állomáson ezernyi közönséggel kezelt szorított Gladstone helyett. A dolog úgy történt, hogy egy vasutállomáson átutazóban a nagy államiérősi tisztelet elvonult Gladstone előtt,

aki a kupéból kiba'olva, kezét fogott hiveivel. De csakhamar belefáradt az ősz politikus és nem győzte tovább. Ekkor pompás gondolata támadt: odahívta a detektívét és az az ő háta mögöl előrenyújtotta kezét a Gladstone szárnyas kabátja alá. Senki se vette észre a dolgot. A titkos rendőr pedig fáradhatatlan végezte a kézszorongatásokat s amugy istenigazában megropogtatta a feléje nyuló kezeket, hogy igen sokan felszisszentek. Csodálkoztak is nagyon, hogy az agg Gladstone milyen izmos még mindig.

A *Congregational Church*ben ájtatos hívő sereg végezte lelki gyakorlatait, mikor hirtelen felmondta a szolgálatot a villamos világítás. Ebben a templomban ugyanis villamos ivlámpák vannak, mert ide jár az angol főváros legelőkelőbb társasága. Nagy zavar támadt a koromsötétben. Megakadt a pap a nagy beszédben és a közönség nem talált ki a templomból. Ekkor egy ur, aki villamos autómobilon jött, hamarosan behozta tözf-tűffét, összekapcsolta ennek hatalmas villamos batteriáját a templom villamos világításának fő-vezetékével s az ivlámpák kigyuladtak.

Nagy zenebona ütött ki egy kis templom ájtatos hívői között — Sullivan miatt. A háborúságot egy vén, dugzagdag kisasszony idézte fel, azt követelvé, hogy a kis templom kórusa és orgonistája ezentul többé ne játszsa és énekelje Sullivannak, a *Mikado* szerzőjének örökbecsű szolozsmáit. Az egyházközség két tábora szakadt. A vén kisasszony azzal fenyegetőzik, hogy ha az istentelen Sullivan egyházi énekeit nem számúzik a templomból, akkor megvonja tőle adományait. Valószínű, hogy a *Mikado* szerzőjének pártja lesz a vesztes, mert a Sullivan-gyűlölő kisasszony tartja fenn az illető egyházközséget.

A londoni kulisszák világában beszólik a következő érdekes történetek, amely a napokban történt a Garrick-színházban, *Pinero Iris* című darabjának fő-próbáján. A hősnő az utolsó felvonás végső jelenetének zárószavait régi szokás szerint és babonából nem szavalta el s azzal a függőny legördült. *Pinero* izgatottan sietett a színpalak közé és kérdőre vonta a hősnőt:

— De, kisasszony, az ég szerelmére, miért kurtítja meg szerepét?

A színésznő elámulva nézett a szerzőre.

— Hát nem tudja? kérdezte aztán.

— Eh, mit, babonára nem adok semmit! — fakadt ki *Pinero*.

— Nem babona az, uram, de szinígazság, hogy ha egy darab végső sorait a premiére előtt a próbákon elmondják, az a darab biztosan megbukik az első előadáson, feleit a hősnő.

Pinero elnevette magát, a színésznő pedig hozzátette a mély meggyőződés hangján:

— Ugy igaz ez, mint a hogy bizonyos az is, hogy még eddig megbukott minden olyan darab, amelynek valamely próbáján a szereplők közül valakin zöld ruha volt.

De a szerző állhatatosan követelte a végső sorokat. Fel kellett huzni a függőnyt és a hősnő nagy unszolás után végre teljesítette *Pinero* kívánságát.

SZÍNHÁZ, ZENE.

— **Népszínház.** *Béldi Izor* és *Fejér Jenő* eredeti nagy operettjének, a *Katalinnak* ma este volt a harmadik előadása, szintén teljesen zsufolt ház előtt. A közönség elejétől végig tetszéssel kísérte az egyes szereplők játékát és sokat tapsolt a két nő főszereplőnek, *Kéry Klárának* és *Hegyí Arankának*, valamint a többi szereplőknek s az ének- és a táncárnak is. A *Katalin* a héten még holnap, azután szerdán, esütörtökön, szombaton és vasárnap este fog színpadkerülni.

— **Sopron és Pozsony színészövetsége.** Sopron város tegnap gróf *Szechenyi* Emil főispán elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott a Pozsony várossal tervezett szinügyi szövetség tárgyában. A terv szerint a magyar szinársulat október elsejétől (esetleg szeptember 15-től) január hó 15-ig Pozsonyban játszik s ezután Sopronba megy, Sopronból pedig ugyanabban az időben a német társulat, mely október elsejétől január 15-ikéig játszott, átmegeg Pozsonyba s ott játszik április végéig, esetleg a nyár folyamán is. Pozsony város öltözteteli a következők:

1. A budapesti Nemzeti Színház és kir. Opera ösztöndíjas tagjait s színházak dímentesen engedik át Pozsonyba a magyar idény idejére. 2. Ingyen karmestert bocsátanak rendelkezésre. 3. A kir. Opera-

HRICSOVSZKY FERENC

hangszer-ipar telepe NAGY-SALLÓ. (Bármegye.) Ajánlja saját gyártmányú hangszereit és azok kellekelt kitűnő hangú és erős szerkezetű zenekari és pedálos elmbalmát 3 évi jótállás mellett.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltenek. Kívánatra képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

ház oly föltétel alatt szereze meg a darabokat, hogy azok Pozsonyban külön szerzői díj fizetése nélkül legyenek előadhatók. 4. A szerződés Sopronnal hat évre kötösek. 5. A belügyminiszter a Pozsonyban és Sopronban működő német szinzigazgatóknak játszás engedélyt adjon. 6. A kormány anyagi támogatásban részesítse a magyar idényt.

Ezeket a föltételeket a soproni színügyi bizottság is elfogadta és azt a javaslatot teszi, hogy adjon a város a magyar szinzigazgatóknak — úgy mint Pozsony is — a világitás költségeinek fedezésére 3000 korona évi segélyt. A városi tanács egész terjedelemben hozzájárult Pozsony föltételeihez, csak azt a módosítást ajánlja, hogy Sopron város már esetleg három év múlva fölbonthassa a szerződést és hogy a Pozsonyban működő magyar társulat csonkítatlanul legyen köteles Sopronba jönni és április hó végéig játszani.

A pécsi színház bérbeadása. Pécsről táviratozza tudósítónk: A színügyi bizottság mai ülésében a pécsi színházat a legközelebbi három esztendőre egyhangulag Nádassy Józsefnek, a pécsi színház kitűnő képzettségű, érdemes művezetőjének adta bérbe. A színházra pályáztak Nádassy kívül Kövesi Albert, Dedk Péter, Halnai Imre, Micsy József szinzigazgatók és Erdélyi Miklós, a nagyváradi Szigligeti-Színház titkára.

A becsület párist sikere. Röviden említettük, hogy Sudermann Herman német színműírónak. *A becsület* című, nálunk is jól ismert színműve bemutatásra került Páris-ban. A darab íróprijáról, melyet tegnap előlt tartottak meg az Antoine-színházban, egy német újságnak azt táviratozták, hogy a színmű sikere kezdetől fogva nagy volt s a vége felé egyenesen zafossá fokozódott. A darab hatása csak a harmadik felvonásban esőkkent meg kissé, és pedig éppen a Heinecke ek lakásában leoljó jelenések alatt, amelyeknek Németországban a legnagyobb hatásuk van. Trust gróf ismeretes, a becsületről szólt nagy monológján minden mondata után zafos taps fört ki. A tudósító azt hiszi, hogy a darabnak a bemutatón épp olyan zafos lesz a sikere s hogy a Sudermann-darab sokáig marad az Antoine-színház műsorán.

Színházak műsora. Nemzeti Színház. Hétfőn: *Szentiványi álm.* Kedden: *Folt, amely tisztít.* Szerdán: *A sasok.* Csütörtökön: *A bor.* Pénteken: *Essex gróf.* Szombaton: *A sasok.* Vasárnap délután: *Peleskei nótárius.* Este: *A sasok.* Várszínház. Csütörtökön: *Elektra.* Szombaton: *Vasgyáros.*

Magy. Kir. Operaház. Hétfőn: nincs előadás. Kedden: *A Walkür.* Szerdán: *Faust* (a Várszínházban). Csütörtökön: *Parasztbecsület.* A piros cipő. Pénteken: nincs előadás. Szombaton: *Aida* (Kramer Teréz vendégfőléptével). Vasárnap: *Eszak csillaga* (Bianchi Bianca vendégfőléptével.)

Várszínház. Hétfőn: *Szivem!* Kedden: *Szivem!* Szerdán: *Szivem!* Csütörtökön: *Szivem!* Pénteken: *Szivem!* (Fenyvesi Emil főléptével.) Szombaton: *Szivem!* Vasárnap délután: *Szivem!* Este: *Ocskay brigádéros.*

Népszínház. Hétfőn: *Katalin.* Kedden: *A mikolai bűb.* Szerdán: *Katalin.* Csütörtökön: *Katalin.* Pénteken: *Járat 12 jelesége.* Szombaton: *Katalin.* Vasárnap délután: *Székott katona.* Este: *Katalin.*

Magyar Színház. Hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön: *A szerencseszűlág.* Pénteken: *A veszte-szűlág* (először). Szombaton: *A veszte-szűlág.* Vasárnap: *A veszte-szűlág.*

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Az Állatok világa.** Brehm az Állatok világa című művéből a Légrády-teszvérek kiadásának most jelent meg a 36-ik füzet. Ebben a gondosan illusztrált füzetben, amelyhez a kiadóhoz teketenyomatú műlapot csatolt, a hód élék ismertetése veszi kezdetét. Egy-egy füzet ára 80 fillér.

○ **A gyorsírás népszerűsítése.** A gyorsírás propagálására szánt *Függyöny mögött* című vigjáték kaptható a Iorditónál, Vegváry Ferencnél. (Budapest, VI., Vörösmarty-utca 48. sz. III. emelet, 25.) Ara bérmentes megküldéssel 40 fillér. 10 példány 3 korona.

○ **Tanárok és tanítók zsebnaptára.** A középiskolai és polgári iskolai tanárok használatára Könyve Nándor tanár szerkesztésében *Tanári Zsebnaptár* jelent meg. Ara bekötve 1 K. 60 fillér. — A néptanítók számára *Ember János székelyvárosi kir. s. tanfelügyelő által szerkesztett Néptanítók Zsebnaptára* jelent meg XIII. évfolyamban, ez 1 korona. A naptárak *Lévai Mór*nál jelentek meg *Ungvárt.*

SPORT.

Atlétkai viadal. A Magyar Atlétkai Klub e hó 13-án (vasárnap) rendezti nemzetközi atlétkai és kerékpáros viadalát. Délelőtt 10 órakor a kerékpároszámok tartanak meg; 100 m. Szász Kóburg-Góthai Fülöp herceg díjért; 200 m. terevényverseny *Budapest székelyvárosi díjért*; 1500 m. tiszti kerékpáros terevényverseny báró *Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter díjért. — Délután három órakor az atlétkai számok tartanak meg: *Királydij: 100 yardos sifutás Magyarország bajnokságáért. — Súlydobás Magyarország bajnokságáért (Allamdíj). — Hármassugrás (Ottó főherceg díja). — Magassugrás (Frigyes főherceg díja). — Diszkoszvetés (Jenő főherceg díja). — 220 yardos handicap (József főherceg díja). — 3 angol*

mériöldes siktutás (József Agost főherceg díja). — Gerelyvetés. — Rudugrás. Nevezési zárat hétfőn, e hó 9-én. Nevezések a M. A. C. titkárhoz (Krepelka Béla, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 17.) küldendők.

Őszi löversenyek.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 6.

A multheti St-Leger után mintha egyszerre „letört” volna a szezon, úgy ment lefelé a keddi és csütörtöki programmal, a mai nappal pedig egyenesen újra tetőfokára jutott, sőt sokban túlszárnyalta a Leger napát. A Lovaregyleti díj finishe még izgalmasabb volt, mint a Legeré, eredménye pedig megkorrigálta a multheti eredményt, amikor *Frangepán* legaloppozta *Mágnest* és *High Leicestershire*-t. Ma ugyanis más taktikával lovagolt, *Mágnest* lett a győztes de nem a Leger első helyezettjei. *Frangepán* és *High Leicestershire* ellen, hanem éppen az utolsónak beérkezeti *Ignatieff* szemben, mely ezuttal más taktikával, várásra lovagolva csaknem megnyerte a versenyt s mindössze nyakhosszal maradt le *Mágnest* mögött. A Leger-nyerő *Frangepán* harmadik *Pompador* negyedik, *Patron* és *High Leicestershire* sehol. Az eredményben nem a *Mágnest*, hanem az *Ignatieff* jó utasza a legérdekesebb, mert báró *Üchtritz* lova a multhor *Taral* alatt nem tudott jól futni, míg most *Bullford* alatt ugyszólván a legjobb háromvesnek mutatta magát. Ennek az a nyilvánvaló magyarázata, hogy az *Ignatieff*-féle speedeslovak angol lovaglási módszerrel, várásra lovagolva jobban futnak, mint amerikai jockey alatt.

Mágnest győzelme csak kisebb fajtájú meglepetés volt, amilyen a mai versenyek nagyobb részében megeseit. Így az első futást *Mine d'or*, a másodikat *My Lady* nyerte meg a favorit ellen, mind a kető *Meszényi Adrienne*, a Nemzeti Színház művésznőjének színeiben akivel most esett meg először, hogy egy napon két versenyt is nyertek lovai. A két győzelem természetesen igen népszerű volt, a két győztes pedig annyira kapós, hogy a verseny után következett licitáción azonnal el is kelt.

Érdekes volt még, hogy a nagy *Durban* is megnyerte végre első versenyt, örömeire a favoritkedvelő rengeteg közönségnek, mely vakon hitt gróf *Festetich* lovában.

Itt adjuk az eredményeket:

I. **Nyeretlen kétevesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. Mr. Adrien *Mine d'orja* (Bonta) első, *Karl huga* (Svadlenka) második, *Tscherkessin* (Namo) harmadik; tutott még *Fakati*, *Pötörke*, *Kotkodás*, *Biéta*, *Comédie*, *Fidibus*, *Vapeur* és *Tandaradéi*. Totalizátor: 10 : 60. Helyrefogadások: I. 50 : 82. II. 50 : 70. III. 50 : 68.

II. **Kétévesek eladóversenye.** Díj 2000 korona, távolság 1000 méter. Mr. Adrien *My Lady*-je (Bonta) első, *Autocrat* (Taral) második, *Cold cream* (Morgan) harmadik; azután *Mad Girl*, *Babus*, *Dragina*, *Humor*, *Philomena* *Békés*, *Fahr* *dahin*, *Tombeur*, *Perkal*. Totalizátor: 10 : 47. Helyrefogadások: I. 50 : 90, II. 50 : 84, III. 50 : 824.

III. **Lovaregyleti-díj.** Távolság 2800 méter. Tiszteletdíj 3000 korona értékben és 16000 korona a győztesnek, 2000 korona a másodiknak, 1000 korona a harmadiknak. Szemere Miklós *Mágnest*-e (Cleminson) első, *Ignatieff* (Bullford S.) második, *Frangepán* (Wilton) harmadik. Azután *High Leicestershire*, *Igric* (vezető ló), *Pompador*, *Patron*, *Florestan*. Totalizátor: 10 : 54. Helyrefogadások: I. 50 : 84, II. 50 : 226. és III. 50 : 104.

IV. **Welter-handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 1400 méter. Schossberger L. *Hippokratese* (Taral) első, *Satanella* (Ross) második, *San sourire* (Adams) harmadik. Azután *Prodige*, *Fraterstein*, *Mantua*, *Fair Trick*, *Vieux Gargon*, *Sári* volt a neve, *Melba*, *Strohfeuer*. Totalizátor: 10 : 29. Helyrefogadások I. 50 : 72, II. 50 : 86, III. 50 : 90.

V. **Kelenföldi díj.** Díj 3000 korona. Távolság 3000 méter. Baró *Üchtritz* Zs. *Fox*-je (Taral) első, *Ponyváry* (Ceminson) második, *Mary Diamond* (Southey) harmadik. Azután: *Betrüger*. Totalizátor: 10 : 42. Helyrefogadások: I. 50 : 88, II. 50 : 84.

VI. **Nyeretlenek versenye.** Díj 3000 korona. Távolság 1600 méter. Gróf *Festetich* *Tasziló Durbanja* (Poole) első, *Gut genug* (Cleminson) második, *Cavalcanti* (Taral) harmadik. Azután: *Brelan*, *Famulus*, *Tokaj*. Totalizátor: 10 : 19. Helyrefogadások: I. 50 : 72, II. 50 : 180.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A megszegett békeszerződés.** Multságos és jogi szempontból érdekes pör került e napokban a nagyváradi törvényszék polgári felelbiteli tanácsa elé. Egy szerződésről volt szó, amelyet két bereg-böszörményi jóbarát, akik ideges természetüknél fogva gyakorta üsztezték egymással, oly célból kötöttek, hogy biztossítsák a békés viszonyt azzal, hogy aki ezt megszegné, kétszáz korona büntetést tartozik fizetni a másiknak. 1899. egyik barátságos téli estéjén egy nagyobb civakodás után *Fleischer* Manó kibékítette *Nagy József* és *Asztalos Ferenc* bereg-böszörményi

lakosokat, az ő fejében született az a különös gondolat, hogy szerződést kötött a két barátikkal.

— Öregeim — szóltott *Fleischer* — azt indítványozom nektek, hogy kössetek szerződést egymással, amelyben mind a ketten arra kötelezitek magukat, hogy kétszáz korona büntetést fizet az, aki ezután civakodást kezd a másikkal.

— Helyes — válaszolt a két barát. *Fleischer* legott megfogalmazta a szerződést.

Erre nyomban megitták a békeszerződés áldomását. Járóban koccintgattak, amikor *Asztalos Ferenc* kedélyesen odaszól:

— Na hát komám, már most szent a béke, *Huncut*, aki a másikat a becsületében megsérti.

— Akkor hát kend lesz a *huncut*, mert én ugyan meg nem sértem kendet.

— Mit, én *huncut* leszek? *Ejnye*, azt a rézsarkantyús rézangyalát! *Huncut* maga, meg az egész családja!

E párbeszéd révén a békeszerződők a járásbíró-ság elé kerültek, ahol *Asztalos* bepörölte *Nagy József*et becsületértéért, meg azért, hogy a kétszáz koronát, amelyet a szerződés szerint megnyert, bírói uton kapja meg.

A járásbíró-ság becsületértéért miatti 50 korona pénzbírságra ítélte *Nagy József*et, de a szerződésben kikötött kétszáz koronát nem ítélte meg a panaszosnak, aki azután megielegezte a járásbíró-ság ítéletét. *Dr. Stokker József*, *Asztalos Ferenc* ügyvéd a törvényszék felelbiteli tanácsának ülésén a járásbíró-ság ítéletének okait igyekezett megdönteni. A járásbíró-ság ugyanis azt vitatta, hogy egy vétségért két büntetést nem lehet mérni a vádlottra *Stokker* kitejtette, hogy egy kétoldalú szerződésről van szó, amely megszegés esetében felét is éppen úgy sujhathatna volna, mint jelen esetben a vádlottat. A törvényszék felelbiteli tanácsa elfogadta a panaszos ügyvédjének érvelését s elrendelte a tanak kihallgatását. E célből a tárgyalást december 2-ikára tűzte ki az érdekes békeszerződés ügyében.

EGYESÜLETEK.

(A *Mensa Academica Egyesület*) tegnap tartotta választmányi és közgyűlését. A tiszttakar a következő módon alakult meg. Elnök: *Nagy József*, alelnök: *Lakatos Géza* főtitkár: *Vadász Kálmán* főjegyző: *Papp Gusztáv*, pénztáros: *Endrey Elemér*, elenőr: *Kerész Béla*, aljegyző *Wolt Pál*, titkár: *Antoni Béla*, gondnok: *Szántó Sándor*. Egyesületi orvos: *Dr. Tóth Gyula*.

Nyiltér.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.

Vagyok 1900. december 31-én

1,687,840,168.54 frank.

Biztosítási állomány 1900. december 31-én

5,914,496,829.12 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, IV., Károly-kört 28.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TAVIRATOK.

Belgrád, október 6. A pénzügyminiszter bizottságát küldött ki, melynek feladata lesz, hogy az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalásokat előkészítse.

Bukarest, október 6. *Károly király* tegnap délután *Predealba* érkezett; *Ferdinánd* trónörökös neje és gyerekei, *Károly és Erzsébet*, *Sturdza* miniszterelnök és a kormány összes tagjai, az udvari méltóságok, a bukaresti rendőrök és nagy számú közönség fogadták. A király tovább utazott *Sinajába*, ahol a pályaudvaron a metropolita, a diplomáciai kar tagjai és nagy néptömeg üdvözölték. A király szívesen tarsalgot a megjelent személyiségekkel és azután a trónörökös nejének és a miniszterelnöknek kíséretében *Peles-kastélyba* hajtatott.

Páris, október 6. A *Havas-ügynökség* jelentti St. Louisból: *Cajesben* fellépett a sárgaláz.

Róma, október 6. *Bacelli* földművelésügyi miniszter holnap délután Berlinbe utazik, hogy részt vegyen a *Virohov* 80-ik születésnapja alkalmából rendezett ünnepségeken.

Róma, október 6. A *Stefani-ügynökség* egy jelentést küld az *Olaszország* különböző részeiben végzett kísérletekről, melyeknél a ragadós szájtífás elleni védekezésre *Pucelli* miniszter által behozott új rendszer fénységen bevált.

Pétóvár, október 6. A kormány megengedte, hogy gyűlést rendezzenek egy *Moszkvában* felállítandó *Virohov-intézet* céljaira, mely az orvostudomány ügyét fogja szolgálni.

Lisszabon, október 6. Ma voltak az egész országban a képviselőkamarai választások. A mostani kormány számára nagy többség biztosítva van. A cortex 1902. január 2-án ül össze.

New York, október 6. A falriveri szövő-munkások végrehajtó-bizottsága a sztrájkot két hétre elhalasztotta. Remélik, hogy a sztrájk teljesen elkerülhető lesz.

A porta ajánlata.

Konstantinápoly, október 6. *Bapst* francia nagykövetségi tanácsos átnyújtotta a portának a francia kormány választát, mely szerint ez nem hajlandó el fogadni a porta ajánlatát, hogy *Lorendo* követelését szállítsák le 185.000 török fontra és lenntartja a 345.000 fontnyi követelést. Tekintet nélkül arra az indára, melylyel a rakpart-társaság a franciaországgal való diplomáciai viszony megszakítása előtt minden jogainak bíróságba helyeztetett a török kormány most akadályozza a társaságot abban, hogy bizonyos előkészítő munkálatokat végezzen, azzal az ürügyvel, hogy a munkálatokat egy év leforgása előtt nem szabad megkezdeni, mely idő alatt a portának a közte és a társaság közt létrejött külön megvezetés alapján lóga van e rakpartépítkezéseket vizsgál

szavásárolni, vagy ha a jogával nem élne, az idő letele után 25.000 török fontnyi kártérítést fizetni. *Mefelintben* a kormányzó megtöltötte a szülőknek, hogy gyermekeiket a francia iskolába küldjék. *Budgisch* basát, egy török szolgálatban álló német tisztet, aki mint a rendes és az irreguláris lovasság instruktora, *Tripoli di Bastericába* küldetett, *Konstantinápolyba* rendelték.

A délafrikai háború.

Fokváros, október 6. *Pretorius* parancsnok egy *Sterkstrovim* közelében vivott ütközetben halálosan megsebesült. *Monro* ezredes múlt hó 27-én eredményes ütközetet vívott a barkly-easti kerületben *Myburg* kommandóval. Az ellenség 11 halottat vesztett.

Standerton, október 6. Huszonkét boer, akiket *Cornelia* közelében *Remington* csapatai elfogtak, múlt éjjel ideérkezett.

Cronstadt, október 6. (Reuter.) Egy csapatostály *Hoimes* örmagy alatt október 1-én elölgialia *Mareitz* parancsnoknak *Sandriverből* északra levő táborát. A boerok 2 halottat, 2 sebesültet és 20 foglyot vesztettek. 17 koois 800 marha az angolok kezébe esett.

KOZGAZDASAG.

A Nemzeti Baleset-Biztosító Részvénytársaság folyó év szeptember havában 677 darab baleset-biztosítási kötvényt állított ki, amelyek halálesetre 5.549.755 korona, rokkantság esetére 8.974.655 korona és muliönny keresetképtelenség esetén 4404 korona napikártalanításra biztosított összegről szólanak. Ugyanezen időszakban összesen 734 baleset, és pedig 9 halálest 27 rokkantsági eset és 695 muliönny kereset képtelenségi eset jelentetett be a nevezett társaságnál.

Az új német bortörvény ez év október 1-én lépett életbe. Ezen törvény határozottan tiltja a műborkat, cukrozott borkat, sajtolt mustból készült borkat forgalomba hozatalát. A törvény 10. és 11. szakaszai a közigazgatás által e célra kijelölt közlegnek megadja a jogot, hogy a borkatártsra szolgáló helyiségekbe belépessenek ott kísérleteket és kutatókat végezzenek és a könyveket és jegyzőket megvizsgálhassanak.

Denaturált szesz. (*Kalmár Sándor* jelentése a *Budapesti Napló* részére.) A kielégítő logvasztás olytan az üzletmenetben élenkség volt észlelhető és azonnali szállításra nagyobb tételek vonattak el a piacról.

Jövő évi szállításra szintén fokozódó kereslet

jelentkezett, a nélkül, hogy az árakban lényeges változás állt volna be.

Ma nagybanai jegyzések azonnali szállításra 34-35 korona jövő évi szállításra 34.50-35.50 korona 10.000 literetönként hordóval együtt budapesti állomásokra szállítva készpénzfizetés mellett engedmény nélkül. Egyes hordók egy koronával drágábbak.

Terpentintölaj. (*Kalmár Sándor* jelentése.) A külföldi piacokon különösen Londonban a felhalmozódott készletek annál is inkább nyomást gyakoroltak az árakra mert Amerikából nagyobb utközben levő szállítmányokat várnak. Nálunk a készletek minimálisak és a kereslet is jelentékeny. — Mai nagybanai jegyzések vizitsza orosz áruért 48-49 korona 100 kgrmönként ingyenhordóban, budapesti állomásokra szállítva, készpénzfizetés mellett engedmény nélkül. Egyes barrelok egy koronával drágábbak.

Szeszüzlet. (*A Budapesti Napló* tudósítójától.) A lefolyó heti forgalom — babár mennyiségű nézve eléggé tekintélyes — többnyire régi kötegek lebonyolítására szorított; új kötegek a bizonytalan jövőre való tekintettel csak szórórványosan fordultak elő. Az árak nem változtak. Jegyzetek: nyersszesz finomított részére 42 — 42.50, finomított szeszt nagyban 146. — 146.50, kicsiben 147. — 148. — denaturált szesz nagyban 33. — 33.50, [kicsiben 34. — 35. — koronával, helyben.

Napirend.

Naptár: Hétfő, október 7. Római katolikus: Ágost hv. — Protestáns: Amália. — Görög-ország: (szeptember 24.) Tekla sz. — Zsidó: Tischi 24. — Nap két: 5 óra 25 percek. — Nyugsk: 5 óra 9 percek. — Hold két: 6 óra 28 percek. — Nyugsk: délután 2 óra 38 percek. A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor. Az osztálygyűlések huszda délelőtt 9 órakor. **Nemzeti Múzeum.** Természettörténeti nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Lóbbi tálai 1 korona belépő mellett tekinthető meg. **Országos képtár** zárva. **Iparművészeti múzeum** zárva. **Természettörténeti gyűjtemények múzeuma** délelőtt 10-12-ig. **Teknológiai gyűjtemény** d. e. 9-1-ig. **Mezőgazdasági múzeum** zárva. **A földművelés múzeuma** zárva. **Közlekedési Múzeum** délelőtt 9-12-ig és délután 3-5-ig. **Múzeumi könyvtár** nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. **Akadémiai könyvtár** nyitva délután 3 órától 7 óráig. **Egyetemi könyvtár** zárva. **Állathat** a *Városgazdálkodás* nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi könyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Áci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmi-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arisztokratái is eszközöl) a városi iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

REMEKIRŐK KÉPES KÖNYVTÁRA

A magyar és világirodalom kincsesháza. Szerkeszti: RADÓ ANTAL.

Nemzetünk műveltsége imárá: hála isticnek annyira megerősödött, hogy alig van e hazában család, a mely *butorzata* nélkülözhetetlen részének nem tartaná a *könyveszkárány* vagy legalább a szerény könyvszopolzót. De azzal sok helyütt nincsenek még tisztában, milyen *könyvek* valók e helyre? Nos hát, e kérdésre csak egy válasz lehet: a családi könyvtárba első sorban azok a könyvek valók, melyek az emberi természetnek *szellemi* életét szolgálják, a melyeket *szellemek*, *gyászadók*, vagy legalább nem-zedek magasztalása hirdetnek szellemek, melyeket így a múlt már ugyasóval szentesített, melyeknek ismerete nélkül iskolázott embert képzélni sem lehet.

fordításban, a hol van ilyen jó, új fordításban, a hol a meglevők elavultak vagy más okkókból nem megfelelőek. S itt sem fog hiányozni minden iró elől az arckép, a magvas bevezetés életéről és munkásságáról, valamint nem fog hiányozni a bőséges jegyzetek, melyek azt a művet könnyen megértethetővé tegyék mindenkire nézve.

Azokat az írókat, kik ilyen könyveket tudtak teremteni, klasszikusoknak, magyar szóval *remekíróknak* hívják. Ezek az írók azok, kiknek munkái nem hiányozhatnak egyetlen *művelt* háznál sem. E remekírók legjobb alkotásából fog állani az *Remekírók Képes Könyvtára*, melyet az alábbi czég megindított, a melynek külső díszje is méltó lesz azokhoz a szellemi kincséhez, melyeket tartalmazni fog.

Mindkét részt vállaltunknak, a magyar remekírókat éruget, mint az idegeneket, *képekkel* díszítjük. Ez illusztrációk nemcsak az olvasó képzelőtehetségének segítségére, előbe varázsolva a költői munkák legszebb részeit: hanem mint először magyar művészek rajzai, önmagukban is értékesek lesznek. A könyvek, természetesen, mind egyforma alakban, egyforma szép és tiszta nyomással és egyforma díszes bekötési táblában jelennek meg, rajta az illető iró *arany-dombormű* medallion-arczképpel. Így a könyveszkárány nemcsak tartalmazkó, hanem külsejüknél fogva is feltűnő ékességei lesznek.

Az első két kötet már megjelent. Címök:

- I. II. **Petőfi Sándor** Összes Kötteményei. Előtrajzi bevezetéssel ellátta Dr. Farancsi Zoltán. 52 egész oldalas illusztrációval ellátta Neogrady, Tull, Telogy, Akantioz. Ára a két díszkötetnek 10 kor.
- A következő kötetek lesznek:
- III. IV. **Kisfaludy Sándor** Összes Kötteményei. Előtrajzi bevezetéssel ellátta Zilahy Kiss Béla. (Saját alatt.)
- V. **Toth Kálmán** Kötteményei.
- VI. **Göthe**. Faust. Ford. L. Döczy Lajos.
- VII. **Molière** Remekei. I. rész. A. Hávony. — Dandin György. — A könyvtárosok. — A botanika doktor. Ford. az előt hármas Hovasi Sándor, az utoljót Gabányi Árpád.
- VIII. **Mikes Kelemen** Törökországi Levélei. Kiadja Bánóczy József.
- IX. **Toth Ede** Összes művei.
- X. **Musset** Alfred Válogatott Remekai: Köttemények, Elbeszélések, Szünetirások. Ford. Radó Antal.
- XI. **Zrínyi Miklós** Összes Művei.

Azútan tervbe vannak véve: *Közlöny*, *Berzenyi*, *Csokonai*, *Kisfaludy Károly*, *Kölcsey* remekai; az idegen irodalmakból: *Homeros* Illász és *Odüsszeia*, *Kempfi* József fordításában; *Shakspeare* remekai, *Leopard* válogatott verses és prozai munkái, *Byron* válogatott köteteményei, *Ibsen* legjobb drámái stb. — egytől egytől a világirodalom legnagyobb nevei, a nemzetek műveltségének legfényesebb szövevényei. Abban a tudatban, hogy ez újabb vállalatunk megindításával a *nemzeti kultúránknak* nagy és fontos szolgáltatást teszünk, ajánljuk azt a magyar haza pártfogásáért!

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVKERESKEDÉSE, BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 21.

Kerékpárokat és alkatrészeket

80% árcsökkenéssel szállított nagyban kerékpároknak is. 1. r. külső gummi (rt.5.50) 6.4. — belső gummi — 3. — 2.25 angol nyereg — 3.25 — 2.50 Acetylen lámpa — 3.25 — 2.50 olaj lámpa — 1.25 — 0.75 angol csengő — 0.75 — 0.50 (láb)pumpa — 2.30 — 1.90 amerikai pedálok — 3.25 — 2.75 teljes fők — 2.25 — 1.90 fűggetnyűk, pálya — 40. — 34 Valamint minden itt fel nem sorolt kerékpár-rész és nagy rakta csomó össze és tetszőlegesen. Árjegyzék ingyen. Saját javított műhely. Huzarták, kerékpárok stb. feltől feljebb.

Láng Jakab és Fia

az angol *Holland Premier* és *Champion* kerékpáryárak fő-raktára

Budapest, József-körút 41. és a Költő utca (Hörszék-utca) 11. Megrendelések utánvételvel vagy a pénz előleges befizetésével mellett azonnal elkészítenek.

Váltókészlet

mely tökéletesen illikben és részleteiben tökéletesen alkalmas *Lloyd-intézet*, *Budapest*, VII. Városmarkty-utca 15. Kötelező bejelentéstől levélbelleg ellen. 10033

Erzsébet néni Szakácskönyvei

a legnagyobb és leghasznosabb szakácskönyvek, melyek a szerkesztésével egy-egy *Agst* szerkesztésű *Erzsébet néni* által a *Szakácskönyvek* irodalmában. A hal és vadra lehozott önmű kötet közel 400 recept a legkülönbözőbb halak, madarak, állatok, tengeri rákok, csigák, borsok elkészítéséről. — Ára kötet 2 korona. A *Teszták* könyve. Főtt és sült ételek elkészítésének gyakorlati kézikönyve. Tartalmában való *székák*, *rombók*: *telek*, *medvék*, *gulyák* és *rétegek*, *puhítóguk*, *kecskék* és *kecskék*, *csirke*, *tyúkák*, *kecskék*, *csirke* és *gulyák* elkészítése. — Ára kötet 2 kor. **Hogy kell befőzni?** A gyümölcsök, *borok* és *borok* készítése. — Ára kötet 2 korona. **Megrendelhető: Lempel Róbert** (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. könyvtárszolgálatában, Budapest, Andrassy-út 21. Kapható minden könyvtárszolgálatban.

M. KIR. OPERAHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 7-én. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 7-én. A szentivéneji álom.

Színmű 5 felv. írta Shakespeare, ford. Arany János. Személyek: Theseus Somló Vackor Egressy Egeus Abonyi Gyula Kőrösmezői Lysander Horváth Zoltó Vizvári Demetrius Mihályfi Dudas Dezső Philostrat Paulay Hippolitá Hettyei Herma Gerő L. Oberon Palotai Titania Török L. Puck Kezdeté 7 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 7-én. A szerencsecsillag.

Angol operett 3 felvonásban. Szövegírták Adrian Ross, Charles Brookfield és Aubrey Hopwood. Fordították Latzkó Andor, Makai Emil és Mérei Adolf. Zenéjét szerelte Ivan Caryll. Személyek: Bahador Sziklay Lörd Teddy Ledofsky Bim-Shing-Tapa Delyi Óázis Almássy Milimant Boross Cukornád Lukácsy Rinceros Mátrai Ananász Mezei Alóé Tomesányi Mikvirág Sziklayné Tapióka Palásthy Míka Turchányi Laula Bolgár N. Ajonálló Iványi Kezdeté 7 1/2 órákor.

VIGSZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 7-én. Szívem!

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Bilhaud és Honnequin. Fordította Molnár Ferenc. Személyek: Grisolles Góth Maxime Tapolczai Montureux Balassa Francine Fábrián Antonette Csilag Rose Bálint Héleine Gizzi M. Joseph Kassay Gaston Chateau Bahari Kezdeté 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ. Hétfő, 1901. október hó 7-én. Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irta dr. Béldi Izor. Zenéjét szerelte Fejér Jenő. Személyek: Il. Katalin Hegyi Mária Nyíri Gr. Gurackij Szirmai Olga Nyári Borsanov Iván Szabó Téliemaque Németh Turjov Fedor Tollagi Duplessis Kúry Alekszej Horváth Anica Bojár Sunder and Ujvári Gregor Kiss M. Dacsikov Havasi Tiszt Szerdahelyi Kezdeté 7 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17. A napibeszéd tárgya a szenzációs októberi program: Rosario Guerrero a 'Tör és róza' némajátékban. Paul Conchas O. K. SATO Fiorati testvérek Mörbítz Bernát, Nordsterne Trio Zarina, Vendér, Helene és Emilon, Baumann, Jim és Jam, Kövessy, Oly Jolly, Margherita és a Kozmográf (új sorozat) Az előadás 8 órákor kezdődik. Jegy előre váltató, a pénzárnál delélt 10-től 1 óráig.

URANIA SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1901. október hó 7-én. R ó m a. Három szakaszban. Irta Imrei Ferenc. Kezdeté 7 1/2 órákor.

Gyomorhajosok figyelmébe!

Biztos eredmény érhető el gyomorfájás, szélgyörgés, gyomorégés, étvágytalanság, köhögés, néhez légzés, ingerlékenység a Köröcsey-féle sodna-léssel. Menthol-gyomorszeszettel. Egy üveg ára 1.20 fillér. Megrendelhető az 'Aranykereszt' gyógyszerüzletben, Békéscsabán.

Fairbanks mérleg és gépgyár r-t.

Budapest, Andrassy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156. ajánlja: Szőlő, bor és mezőgazdaságok czélgaira kiválóan alkalmas elismert kítűnő mérlegeit.

Szabadalom.

A m. kir. belügyminiszterium által 1900. évi március hó 21-én 28722. szám alatt jóváhagyott alapszabályok szerint működő és tagjai fölött fogyelemi ellenőrzést gyakorló Magyar Hites Szabadalmi Ugyvivők Testülete

- A testület tagjai: Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepesi-ut 32. Bölcsey Pál V., Fűrdő-utca 1. sz. Kalmá Jakab (Kalmár J.) VII., Kerepesi-ut 44. sz. Kelemen M. István (Kelemen és tsa.) VII., Hotel Royal B. Meher Ernő VII., Erzsébet-körút 13. Neufeld Armin VIII., József-körút 8. sz. Schön Filipp (Schön F.) VII., Erzsébet-körút 19. Dr. Szilasi Jakab (Dr. Szilasi és Bernauer VII., Kerepesi-ut 32.

Büsendorfer zongora úmör jó karban kítűnő hanggal 160 forintért eladó. Liliom-n. 21. I. S. az illóli kaszárnyánál. Píanino fekete 2 hónapig használt kítűnő jó és szép olcsón eladó VI. ker. Uj-utca 41. földszint jobbra 2. szám.

Jogi alapszabályra vagy szigorlatra előkészít. Ajánlatok közzélt. 'Jogi vizsga' címen a kiadóhivat. 3971

BUTOR árjegyzék

- ingyen és bérmentve. Szólad és pontos kiszolgálás 2 chifon 2 ajtó matt vagy fél-matt főkákkal 36 frt. 2 chifon ajtó matt vagy fél-matt főkákkal 31 frt. 2 ágy matt vagy fél-matt 25 frt. 2 mosdóasztala fekete márványlappal főkákkal 36 frt. 1 mosdóasztal és 2 ágy márványlappal, főkákkal 28 frt. 1 hálozotta compa matt v. fél-matt fekete márvány 102 frt. 1 hálozotta matt faragva 135 frt. 1 o. oszlop, faragással 175 frt. 1 krodenc matt faragással 45 frt. 1 obediásztal fészemélyre 8 frt. 1 garatúra sejtym 100 frt. 1 szolomástal pússal 10 frt. Nagy választék egyszerű s finom hálo, obediásztal és fészemélyre, barokk, angol, o-német és renaissance stílusban. Gőmöri Sándor IV., Váci-utca 18. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Földbirtokokra kölcsönök, konverziókat adok 4 1/2% mellett (töröktervezés és kamat bezerelve) csak nagyobb összegekben. Kivétel: kis részével. Ajánlatok 'Egy millió' jellegű adó lap kiadóhivatárába kérésnek. Massage-t a beteg lakásán és végző Igon jutányos honorariumot egy előjárnyos vizsgyógyintézet volt alor-osa. Cim. Erzsébet-körút 34. sz. f. 11. Okl. tanítónő elemi és polgári iskolák tanítágyakban kítűnően oktat, nyílvános vizsgára is előkészít, órák adására ajánlkozik. Választ kér. 'Tanítónő' jellegével a kiadóhivat. Boroshordók nagy mennyiségű minden nagyságúak, jutányosan eladók. Cim. Központi tejesarnok főlkja. Nagydófa-u. 4. Kítűnő szabónő kítűnően járatos, olcsón olváll munkát, melyet a saját lakásán készíti el. Renoválásokat is végez kítűnő ízléssel. Örv. Lelkei-r. Lipótó, Wesselyényi-utca 54. III. em. 42. Gyakorlott szabónő ajánlkozik elegáns ruhák, pongyolák stb. elkészítésére kítűnő ízléssel és méretekkel. Irta. Szonkirályi-utca 22. II. em. 26. Újges szabónő olcsón dolgozik saját lakásán a legelőcsébb ruhákat, úgy-szintén angolusokat útlelek részére. Práter-utca 16., II., 17. Kítűnő fehérvarró ajánlkozik Címe: Magdolna-utca 42 fűd. 9. Csinosan butorozott nagyból 2 alkalos külföldje-ratu szoba esteleg fürdőszoba használatú kiadó. Akácfa-utca 85. I. em 10.

Titkos betegségek

mindennemű impotentiát meg idősebbeknél is meglopó sikerrel, alaposan gyógyítja. med. univ. Dr. Fabinyi v. kórházi orvos, specialista új módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménnyel alkalmazott számos évi kórházi gyakorlatában. Biztos siker folytatás hon-orarium utólag is fizet-hető. Levelre küldje a-mal válasz: kívánatra 5730gyozsorok. 16678 Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. I. em. Bejárati a lépcsőház. Kftón várostermek. Rendel: este 6-9-ig

PETŐFI ÖSSZES KÉT KÖTETBEN POMPÁS DISZKÓTÉSBEN Életrajzi bevezetéssel ellátva. Dr. FERENCZI ZOLTÁN. Sajtó alá rendezte Dr. RADÓ ANTAL. MEGRENDELHETŐ ÉS KAPHATÓ LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) es és kir. udvari könyvkereskedésben BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM. MAGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGOBB HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB. KRONOMÉTER-ÉS MŰ-ÓRÁS FELTÁLLÓJA É REMONTOR INGAÓRAKNAK STB. STB. ÓRAK ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL KÉSZPÉNZERT VÁLAMINT RÉSZLETFIZETÉSRE JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT. HÉTFŐS ÁRJEGYZÉK SZÓDILUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Színházak heti műsora.

Table with 5 columns: Day, M. Kir. Operaház, Nemzeti színház, Vigszínház, Népszínház, Magyar színház. Rows include Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat, and d. n. Vasárnap este.

ÖNKÉNTESI EGYENRUHÁK

páratlan elegáns kivitelben, a szabályzatoknak teljesen megfelelőleg készítettnek. Blum Sándor, Budapest, IV. ker., Váci-utca 17. szám. Felsége a perzsa császár és orosz császári nagyhercegi udvari szállító. Árjegyzékek és az önkéntesi tudnivalók bérmentve küldetnek.